

بررسی جامعه شناختی شبکه های اجتماعی (مجازی) با امنیت

مشارکت سیاسی و نقش میانجی شکل گیری خرد جمعی و

سازماندهی اجتماعی-سیاسی (مورد مطالعه: شهروندان تهرانی)

بهروز غلامی^۱، علی رحمانی فیروزجاه^۲، علی اصغر عباسی اسفجیر^۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۳/۰۹ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۲/۰۸

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۱۱/۱۰ تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۴/۰۱

فصلنامه مطالعات بسیج، دوره بیست و هشتم، شماره ۱۰۶، بهار ۱۴۰۴

20.1001.1.1735501.1404.28.106.2.2 

چکیده

شبکه‌های اجتماعی میدان مهمی برای تعاملات اجتماعی-سیاسی می‌باشند. پژوهش حاضر با هدف شناسایی ارتباط بین شبکه‌های اجتماعی (مجازی) با امنیت مشارکت سیاسی در ج.ا.ا است که در سال ۱۴۰۰ انجام و از لحاظ روش، پیمایشی و از نوع همبستگی می‌باشد. جامعه آماری افراد ساکن تهران و روش نمونه‌گیری، خوشه‌ای چندمرحله‌ای که بعد از تقسیم تهران به ۵ پهنه، ۲ ناحیه، ۲ محله، ۲ بلوک انتخاب و حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران ۱۹۱۳ نفر تعیین گردید. ابزار گردآوری، پرسشنامه در طیف لیکرت و تجزیه و تحلیل با رگرسیون چند متغیره و نرم‌افزار SPSS - Smart Pls و معادلات ساختاری استفاده شد. یافته‌های نشان داد؛ شبکه‌های اجتماعی با امنیت مشارکت سیاسی به واسطه شکل‌گیری خرد جمعی و سازماندهی اجتماعی-سیاسی و بین شبکه‌های (مجازی) با امنیت مشارکت سیاسی و بین شبکه‌های اجتماعی با شکل‌گیری خرد جمعی و سازماندهی اجتماعی-سیاسی و همچنین بین شکل‌گیری خرد جمعی و سازماندهی اجتماعی-سیاسی و امنیت مشارکت سیاسی رابطه معنادار و مثبت وجود دارد. نتیجه اینکه شبکه‌های اجتماعی از طریق شکل‌دهی خرد جمعی، نوعی سازماندهی اجتماعی-سیاسی ایجاد می‌کنند که بر امنیت مشارکت سیاسی تأثیر می‌گذارند.

واژگان کلیدی:

شبکه‌های اجتماعی (مجازی)، امنیت مشارکت سیاسی، شکل‌گیری خرد جمعی، سازماندهی اجتماعی-سیاسی.

^۱ دانشجوی دکتری گروه جامعه‌شناسی، واحد بابل، دانشگاه آزاد اسلامی، بابل، ایران. رایانامه:

Behrouzgholami257@gmail.com

^۲ دانشیار گروه جامعه‌شناسی، واحد بابل، دانشگاه آزاد اسلامی، بابل، ایران (نویسنده مسئول) رایانامه:

Arf1348@gmail.com

^۳ دانشیار گروه جامعه‌شناسی، واحد بابل، دانشگاه آزاد اسلامی، بابل، ایران. رایانامه: Asfajir@hot

mail.com

۱- مقدمه و بیان مسأله

۱-۱- مقدمه موضوع

ظهور و ضریب نفوذ فناوری‌های نوین ارتباطی از جمله شبکه‌های اجتماعی به صورت بخشی از واقعیت اجتماعی عصر جدید، الگوهای ارتباطات اجتماعی - سیاسی را بیش از پیش دچار تغییر و تحول نموده و با برهم زدن روابط قاعده‌مند در محیط کالبدی نظام‌های سیاسی چون تفاهم نمادی، تنظیم اجتماعی و تنظیم سیاسی، موجب بروز پدیده‌هایی همچون بی‌نظمی و ناامنی شده تا آنجا که در ایجاد بحران‌ها، حرکت‌های اعتراضی، شورش‌ها، راه را برای شکل‌گیری موقعیت‌های نابسامان و چالش‌زا هموار ساخته و همچنین مقابله با بحران‌ها و مشکلات اجتماعی از آثار انکارناپذیر آن نیز می‌باشد و به اعتقاد بسیاری از اندیشمندان، فضاهای عمومی جدیدی را برای جامعه ایجاد و حتی جامعه سیاسی نیز به شدت از آن دستخوش تحول گردیده است (مسعودنیا و همکاران، ۱۳۹۰: ۱۷۲). شبکه‌های اجتماعی امروزه میدان‌دار کنش‌های اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و... هستند که در این میان، کاربران اینترنت به اصلی‌ترین تولیدکنندگان محتوا تبدیل شده و به صورت پرتعداد و یا چند نفره با یکدیگر ارتباط برقرار نموده و اطلاعات خود را به اشتراک گذاشته و امکانات جدیدی در ارتباطات بین افراد و به تبع آن اهداف اجتماعی - سیاسی در اختیار کنشگران و یکدیگر قرار می‌دهند و بی‌شک افراد با استفاده از این ابزارها عقاید، بینش‌ها، تجربیات و اطلاعات خود و گروهی وابسته به خود را منتشر نموده و درواقع نقش بسیار مهمی را در حوزه‌های سیاسی، امنیتی، مذهبی و انواع کنش‌های مربوط به آن حوزه‌ها ایفا می‌نمایند؛ بنابراین کلیه حوزه‌های زندگی اجتماعی - سیاسی در شبکه‌های اجتماعی حائز اهمیت بوده و هم‌اکنون این شبکه‌ها در شکل‌گیری فرایند نوین و ظهور و بروز فضاهای جدید اجتماعی، سیاسی و امنیتی نقش اساسی داشته و بر ثبات سیاسی - امنیتی و الگوی ارتباطات اجتماعی جوامع اثرگذار هستند (ایکانی، ۲۰۲۰: ۷۸۶).

۱-۲- بیان مسئله

نظام‌های سیاسی بر پایه اعتماد عمومی و اراده مردم استوار می‌گردند و استمرار و اقتدار آن‌ها وابسته به مشارکت و دخالت مردم است. این مشارکت در قالب‌های مختلفی از جمله شرکت مردم در انتخابات و همه‌پرسی‌ها و حساسیت نسبت به نوع جریان امور در کشور و میزان دل‌بستگی آن‌ها به نظام حاکم بر جامعه و حمایت از آن که در جوامع مدرن این مشارکت در قالب احزاب سیاسی و نهادهای اجتماعی شکل می‌گیرد (جهانگیری، ۱۳۹۴: ۱۱). مشارکت سیاسی بخشی از رفتار اجتماعی است که با ورود به عرصه و جرگه‌ای که به



تحقق یک اراده جمعی منجر شده، یا مانع تحقق آن اراده‌ی جمعی می‌شود که این مشارکت رابطه تنگاتنگی با مشروعیت نظام‌های سیاسی دارد و می‌تواند بیانگر نوع نظام سیاسی هر جامعه نیز باشد؛ (ایکانی، ۲۰۲۰: ۷۶۸) بنابراین بررسی مشارکت سیاسی هر جامعه، شناخت رفتار سیاسی مردم آن را میسر می‌سازد و مشخص می‌کند که در بسترهای اجتماعی گوناگون میزان مشارکت سیاسی شهروندان چگونه و تحت تأثیر چه عواملی تغییر می‌پذیرد. در سال‌ها و دهه‌های گذشته به دلیل کمبود وسایل ارتباط جمعی و یا سانسور خبری رویدادها و رخدادها در دنیا بسیاری از اتفاقات و پدیده‌ها و مسائل مهم اجتماعی-سیاسی، فرهنگی، اقتصادی، امنیتی و... به تصمیم سازان و تصمیم گیران جوامع دیر منتقل و به نوعی ارتباطات و تعاملات، عکس‌العمل‌ها و بازخوردها با تأخیر صورت می‌پذیرفت و تحت‌الشعاع خیلی از مسائل قرار نمی‌گرفت و حتی شاید حکومت‌ها و اذهان عمومی نسبت به آن‌ها بی‌تفاوت بوده و یا کاری خاص در رابطه با این وقایع به‌صورت خیلی مختصر و در حد رفع تکلیف انجام می‌پذیرفت و حتی شاید در بسیاری از موارد امنیتی در ابعاد مختلف در کشورها و نظام‌های سیاسی و... را با خطر جدی روبرو نمی‌ساخت و در این میان، قوه عاقله و تفکر، افراد شاخصی بودند که به‌عنوان رهبر و رئیس در امور کشورها و دنیا نقش ایفا می‌کردند و درواقع تعاملات به‌صورت انسانی و در حد وسایل و امکانات متعارف موجود انجام می‌شد. اما در عصر کنونی یکی از ابعاد مهم تحول و دگرگونی در جوامع در راستای گسترش مشارکت و آگاهی اجتماعی-سیاسی و اقتصادی، رسانه‌های جمعی^۱ هستند که با کارکردها و ویژگی‌هایشان، اثرات غیرقابل‌انکاری بر مفهوم امنیت اجتماعی^۲ گذاشته و تا میزان زیادی در ساخت اجتماعی این نیاز اولیه بشر دخیل هستند. (فخرسعادت، ۱۳۹۸: ۲۳). شبکه‌های اجتماعی در عصر حاضر آن‌قدر حائز اهمیت هستند که می‌توانند امنیت در سطح فردی و جمعی را تحت تأثیر قرار داده و باعث افزایش سطح آگاهی اجتماعی و سازمان‌دهی افراد در جامعه شده و لازمه این امنیت فردی و اجتماعی آگاهی و اعتماد اجتماعی است که پایه و اساس خرد و تعقل جمعی جریان پویای تفکر در اندیشه انبوه کاربران است که نوعی همدلی و نزدیکی بین احساسات در بین شهروندان را به وجود آورده و درواقع هرچقدر استفاده از شبکه‌های اجتماعی بیشتر باشد به نظر می‌رسد آگاهی اجتماعی شهروندان نیز ارتقاء یافته و نوعی خرد جمعی و همدلی بیشتر در موضوعات مختلف بین گروه‌ها در راستای اهداف مشترک و تصمیم‌گیری در محله،

^۱. Mass Media

^۲. Societal Security



ناحیه و مناطق شهری توسط شهروندان یا نمایندگان منتخب واقعی آن‌ها به وجود آورده است و درواقع ضرورت آن نقش تعیین کننده‌ای است که در سرنوشت جامعه و ابعاد گوناگون آن به واسطه خرد جمعی و تفکر آگاهانه سازمان‌دهی اجتماعی - سیاسی داشته، به‌ویژه برای یارگیری و صف‌آرایی گروه‌ها و جناح‌ها باشد. محقق با توجه به خلاء و شکاف فعلی که در جامعه در حوزه ارتباطات و سازمان‌دهی و اطلاع‌رسانی و تفکر جمعی در حوزه امنیت و مشارکت سیاسی وجود داشت به بررسی این موضوعات در محلات جامعه هدف انتخابی که در وضعیت فعلی شبکه‌های اجتماعی با میانگین نظری ۳۰ و سازمان‌دهی اجتماعی-سیاسی و خرد جمعی و امنیت مشارکت اجتماعی با میانگین نظری ۲۴ پرداخته و موارد را موردبررسی قرار داده است. با توجه به تحقیقات قبلی که در مورد شبکه‌های مجازی انجام شده است این شبکه‌ها در سال‌های اخیر در ارکان قدرت دولت‌ها آن‌قدر تأثیر داشته و توانمند بودند که با انواع روش‌ها و شگردهای خود با ورود به عرصه سیاست، ماهیت و نوع اثرگذاری متفاوتی را بر سیاست دولت‌ها داشته تا جامعه هدف خود را به سمت اهداف مدنظر خود سوق دهند، درحالی که در مقاله حاضر شاهد حضور این شبکه‌های اجتماعی به‌عنوان یک عامل ایجاد همبستگی و هوش جمعی برای ایجاد انسجام اجتماعی در بین مردم، زمینه‌ساز مشارکت و همکاری کاربران در سطوح مختلف ازجمله سیاست و مشارکت سیاسی و تسریع در سازمان‌دهی فعالیت‌های مفید اجتماعی و سیاسی بوده است و همچنین شبکه‌های اجتماعی (مجازی) قابلیت‌هایی برای برقراری ارتباط بین فعالان سیاسی، گروه‌های مخالف و اشاعه دیدگاه‌های آن‌ها و سازمان‌دهی رفتارهای سیاسی با تأکید بر دخیل بودن نقش میانجی شکل‌گیری خرد جمعی و سازمان‌دهی اجتماعی-سیاسی به‌عنوان ابزارهای قدرتمند برای ارتباطات و تبادل اطلاعات شناخته می‌شوند که با افزایش دسترسی و گسترش پلتفرم‌های اجتماعی، به‌راحتی نظرات و دیدگاه‌ها را به‌راحتی تحت تأثیر خود قرار داده و بر فعالیت‌های سیاسی مشارکتی مؤثر جلوه می‌کنند. اهمیت موضوع ازاین جهت است شبکه‌های اجتماعی در جوامع دموکراتیک که فضا برای فعالیت‌های حزبی و گروهی به فراخور شرایط موجود کشورها، آزاد است و احزاب و گروه‌ها تأثیرات منفی خاصی بر نظم و امنیت اجتماعی و امنیت مشارکت سیاسی ندارند، درحالی که در جوامعی که حکومت قالب اقتدارگرا دارد و اغلب در مشارکت سیاسی اجازه ورود احزاب و گروه‌های مختلف را نمی‌دهند، شبکه‌های اجتماعی می‌توانند نقش مؤثری در بی‌ثباتی و آسیب به امنیت مشارکت سیاسی داشته باشند. همچنین باید دقت کرد که شبکه‌های اجتماعی در اغلب کشورهایی با حکومت اقتدارگرا یا تک‌حزبی چون می‌توانند به بیان آزادانه نظرات و عقاید و دیدگاه‌های گروه‌ها و احزاب مختلف و مخالف حکومت بپردازند، نوعی تهدید ویژه محسوب



شده و این قابلیت را دارند که به‌نوعی تریبون آزاد و مرکز بیان خواسته‌ها و مطالبات گروه‌های مختلف قرار بگیرند و اگر این مطالبه‌گری و تقاضاها برای مشارکت به‌درستی پاسخ داده نشود، امنیت اجتماعی و به‌ویژه امنیت مشارکت سیاسی را با خطرات جدی روبرو خواهند نمود، لذا شبکه‌های اجتماعی امروزه میدان مهمی برای تعاملات اجتماعی-سیاسی و عامل اثرگذار در شکل‌دهی اندیشه و عمل انسان‌ها به شمار رفته و درواقع یکی از ابزارهای نوین برای تعاملات عصر حاضر می‌باشد که از طریق شکل‌دهی خرد جمعی نوعی، سازمان‌دهی اجتماعی-سیاسی در قالب بسیج افکار عمومی و حضور فیزیکی شهروندان، گروه‌ها، احزاب و... عمل نموده و در امنیت عرصه‌های مختلف (اجتماعی، سیاسی، امنیتی، مشارکتی و...) اثرگذار خواهند بود و مهم‌تر از آن اشاره به نقش خرد جمعی و سازمان‌دهی اجتماعی-سیاسی شبکه‌های مجازی در ایران نیز به‌ویژه پس از انقلاب اسلامی، در مورد مشارکت سیاسی شهروندان به‌خصوص رفتار رأی‌دهی و امنیت آن است که شبکه‌های اجتماعی به‌صورت یک پدیده جدید و دارای سازوکار شخصی شده، تعاملات اجتماعی-سیاسی و... را دستخوش تغییرات شگرف کرده و باعث ایجاد فضایی شده که کاربران می‌توانند به حیات زندگی اجتماعی-سیاسی خود در فضایی تسهیل‌کننده برای سازمان‌دهی اجتماعی-سیاسی یا فراخوان افراد، به‌منظور تبادل آراء و افکار در عرصه میدان به‌ویژه که اگر در زمینه انتخابات باشد را داشته و با استفاده از شکل‌گیری خرد جمعی برای یارگیری و اجماع فکری و سازمان‌دهی اجتماعی-سیاسی به کمپین‌سازی‌ها نظیر تحریم انتخابات، مطالبه‌گری‌ها، تقاضاها برای مشارکت در این فضای سازمان‌یافته اقدام نمایند. در یک دهه اخیر و حتی کمی پیشتر از آن جامعه ایران با چالش‌های جدیدی مواجه بوده است که می‌توان به فیلترینگ شبکه‌های اجتماعی نظیر فیسبوک و توییتر و نظیر اپلیکیشن تلگرام اشاره نمود که سعی شد تا حدودی از تأثیرگذاری این شبکه‌های اجتماعی کاسته شود، لیکن به نظر می‌رسد چندان موفقیتی حاصل نگردید و در برهه‌های خاص این شبکه‌ها به‌عنوان یک شبکه‌های اجتماعی جدید تأثیرات قابل‌توجهی بر تبلیغات انتخاباتی و فضای انتخاباتی کشور گذاشتند. حال اگر از نگاه ایجابی به اهمیت شبکه‌های اجتماعی بنگریم می‌توانیم جنبه‌های مهم و مثبت آن را در زمان رخدادهای مهم انتخاباتی و مشارکتی و حتی امنیتی با تشویق و تقویت نهادهای اجتماعی و حزبی و... در جهت قدرتمند شدن سرمایه اجتماعی به‌وضوح شاهد باشیم و با این بستر از طریق تأثیری که بر میزان و تمایل مشارکت سیاسی افراد جامعه می‌توانند داشته باشد، محرکی قوی برای ایجاد و افزایش انگیزه‌های مشارکت در ابعاد اجتماعی-سیاسی و امنیتی در راستای اهداف و تصمیمات سازنده حاکمیتی استفاده نمود. همچنین باید مراقب بود تا نگاه سلبی به این شبکه‌ها در جامعه حاکم نشود چراکه اگر خرد



جمعی و آگاهی متفکرانه سازمان‌دهی شده در سطوح جامعه‌ساری و جاری نباشد، بازخورد آن باعث عدم اعتماد طیف‌های مختلف جامعه به حاکمیت شده و سرمایه اجتماعی در عرصه‌های گوناگون تقلیل یافته و خواه یا ناخواه به فضای شبکه‌های اجتماعی سر ریز شده و در آن به فعالیت و جنب‌وجوش می‌پردازد و کشورها و جوامع را با بحران‌ها، شورش‌ها و اغتشاشات عدیده‌ای روبرو خواهد ساخت؛ بنابراین با برنامه‌ریزی‌های هدفمند و متفکرانه می‌توان به این روند جهت داد و از ظرفیت‌های ایجادشده و موجود شبکه‌های اجتماعی (مجازی) استفاده بهینه را در راستای اهداف حاکمیت‌ها و نظام‌های سیاسی داشت و البته این نوع نگاه و قدرت تمیز با وجود این شبکه‌ها که بستری مناسب و خوب برای مشورت و خرد جمعی و سازمان‌دهی سازمان‌یافته گروه‌ها و احزاب و ... است بهتر نمایان می‌گردد؛ و اما در این مقاله به تحلیل چگونگی شکل‌گیری خرد جمعی و سازمان‌دهی اجتماعی - سیاسی شبکه‌های اجتماعی و ارتباط آن با امنیت مشارکت سیاسی پرداخته شد؛ و نتایج نشان می‌دهد که شبکه‌های مجازی می‌توانند به‌عنوان فضایی برای سازمان‌دهی و تقویت مشارکت سیاسی مبدل گشته و به شکل‌گیری خرد جمعی کمک و درنهایت، به ارائه راهکارهایی برای بهبود امنیت مشارکت سیاسی و سازمان‌دهی متناسب با وضعیت‌های گوناگون در بستر این شبکه‌ها پرداخته و ابعاد اجتماعی و سیاسی خرد جمعی و سازمان‌دهی اجتماعی - سیاسی را بسیار آشکارا بیان می‌نماید؛ و بر همین اساس مقاله حاضر در پی پاسخ به این سؤال است که شبکه‌های اجتماعی (مجازی) چه تأثیری بر امنیت مشارکت سیاسی با نقش میانجی خرد جمعی و سازمان‌دهی سیاسی-اجتماعی ایران دارند؟

۳-۱-۱- اهمیت و ضرورت پژوهش

امروزه با ورود رسانه‌ها به عرصه سیاست و قرار گرفتن آن‌ها در فهرست عناصر قدرت و ماهیت و نوع اثرگذاری این رسانه‌ها، شاهد تغییرات و حضور همه‌جایی بودن این شبکه‌های اجتماعی به‌عنوان یک عامل ایجاد همبستگی و هوش جمعی برای ایجاد انسجام اجتماعی در بین مردم و زمینه و بستر گفتگو، تبادل نظر، مشارکت و همکاری کاربران بوده و تسریع در سازمان‌دهی فعالیت‌های مفید اجتماعی و سیاسی و... از قابلیت مناسب برای برقراری ارتباط بین فعالان سیاسی، گروه‌های مخالف و اشاعه دیدگاه‌های آن‌ها و سازمان‌دهی رفتارهای سیاسی در سطح جهانی برخوردار هستند (Jansen, 2001: 101). اعتماد، تفکر، کار گروهی و امنیت نیز برای تحقق مشارکت سیاسی از امور لازم و ضروری است و بی‌تردید، حضور مردم و آحاد جامعه در عرصه‌های مختلف می‌تواند راه‌کاری مناسب در راستای شکل‌گیری خرد جمعی و سازمان‌دهی اجتماعی - سیاسی در این فضا باشد و شبکه‌های اجتماعی می‌توانند فضای مناسب را برای ارتباطات فردی و گروهی، تفکر و تعقل



به صورت خرد جمعی و تعاملات سازنده اجتماعی و سیاسی و امنیتی فراهم نموده و در نهایت در حال شکل دادن به شیوه سازمان‌دهی و ساختارهای بسیار مهم جامعه باشند. زندگی اغلب ایرانیان هم به نوعی مانند دیگر ملیت‌ها در کشورهای مختلف در این فضای مجازی جاری و ساری است و اگر موضوعاتی نظیر انتخابات نیز به این فضا اضافه گردد، مساله ابعاد پیچیده‌تری به خود می‌گیرد، لذا اگر ساختار قدرت اجازه ورود تمامی گروه‌ها، احزاب و تشکلهای و... را به عرصه‌های مختلف از جمله سیاست بدهد که این فضا قابل هدایت و کنترل و دسترسی به مزایا و ظرفیت‌هایش را در اختیار حاکمیت قرار می‌دهد و اما اگر این اتفاق رخ ندهد، این گروه‌ها و احزاب و... بیکار ننشسته و با استفاده از شبکه‌های اجتماعی حداکثر استفاده بر نفوذ یا تأثیرگذاری بر فرایندهای مختلف من جمله انتخابات را اعمال می‌کنند؛ بنابراین نحوه تأثیرگذاری بر گروه‌های هدف، استفاده خلاقانه از رسانه‌های اجتماعی، امنیت مشارکت سیاسی، فرهنگ سیاسی و ... می‌تواند خرد جمعی و قوه عاقله حاکم بر این فضا را متأثر کند و باعث تحریم و رویگردانی از انتخابات توسط قوه عاقله مجازی شده و افراد جامعه را بر اساس چیدمان غالب خود سازمان‌دهی و همچنین در نگرش‌ها و کنش‌های اجتماعی-سیاسی مخاطبان به ایفای نقش پرداخته و بر سرمایه اجتماعی در اذهان عمومی تأثیر گذاشته و به شکلی هدفمند و سازمان‌دهی شده به سمت افزایش یا کاهش مشارکت سوق بدهد که منجر به خلق محیط‌های جدید و نوینی در سطح جامعه گردد. پس میزان اعتماد افراد در حوزه خرد جمعی و سازمان‌دهی بسیار مهم بوده و اهداف کاربران در هنگام تصمیم‌گیری و سازمان‌دهی (احزاب و گروه‌ها و...) از اهمیت خاصی برخوردار است؛ بنابراین اهمیت مقاله انجام شده را می‌توان در:

- ۱- کمک به بهره‌گیری مناسب از شبکه‌های اجتماعی در جهت ارتقاء مشارکت سیاسی و اجتماعی کشور به‌ویژه در حوزه انتخابات سازمان‌یافته و خرد جمعی متفکرانه دانست.
- ۲- با مدیریت شبکه‌های اجتماعی در جهت جلوگیری از بی‌ثباتی و آسیب‌های امنیت اجتماعی - سیاسی کشور اقدام نمود.
- ۳- کمک به تقویت افکار عمومی و بسیج آن در راستای ارتقاء امنیت کشور در عرصه‌های مختلف اجتماعی، سیاسی، امنیتی، مشارکتی و... اقدام نمود.
- ۴- کمک به طرح‌ریزی و برنامه‌ریزی کوتاه‌مدت و بلندمدت و مدیریت آن متناسب با منافع ملی و کمک به شناخت افکار عمومی جامعه در راستای اهداف عالیه مسئولان نظام جمهوری اسلامی ایران
- ۵- کمک به مدیریت شبکه‌های اجتماعی در جهت تقویت و تشویق نهادهای اجتماعی - سیاسی و حزبی در راستای ارتقاء سرمایه و اعتماد اجتماعی جامعه دید.



و همچنین در ضرورت مقاله انجام شده می‌توان به نکات کلیدی و مهمی اشاره نمود که با در نظر گرفتن آن‌ها می‌توان به مرتفع کردن اهداف و ظرفیت‌های شبکه‌های اجتماعی (مجازی) اقدامات مهم و اساسی را در کشور صورت داد که عبارت‌اند از:

۱- نبود شناخت دقیق از شبکه‌های اجتماعی و ضعف در بهره‌گیری از خرد جمعی و آگاهی متفکرانه باعث کاهش اعتماد طیف‌های مختلف جامعه به حاکمیت شده و سرمایه اجتماعی در عرصه‌های مختلف جامعه تقلیل یافته که موجب شکل‌گیری بحران‌ها و شورش‌ها و اغتشاشات خواهد شد.

۲- نبود و ضعف در اتخاذ سیاست‌ها و تصمیمات صحیح و به‌موقع در حوزه شبکه‌های اجتماعی در شرایط و وضعیت‌های مختلف سیاسی - اجتماعی کشور که تأثیرگذار خواهد بود.

۳- ضعف در شناخت ابزارهای نوین شبکه‌های اجتماعی و نقش و تأثیرگذاری آن‌ها در شکل‌گیری خرد جمعی، سازمان‌دهی اجتماعی - سیاسی، بسیج افکار عمومی و... با مذاقه بیشتری باید صورت پذیرد.

بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که با ارتقای خرد جمعی و مرتفع شدن سازمان‌دهی شبکه‌های اجتماعی مجازی در حوزه‌های مختلف از جمله اجتماعی، سیاسی و... در حوزه‌های کارکردهای سیاسی و اجتماعی، فرهنگی، ارتباطی و... نتایج قابل توجه و تأثیرگذاری در سطوح جوامع آشکار می‌گردد و همین انتشار سریع و تغییر نگرشی و رفتاری می‌تواند برای حاکمیت تهدید یا فرصت جدی تلقی شود که امنیت ملی کشورها را تقویت یا تضعیف نماید. و در کشور عزیزمان ایران به‌عنوان نمونه بارز می‌توان در زمان انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۳۸۸، ۱۳۹۲، ۱۳۹۶، گسترش «فیس‌بوک» و متعاقباً «توییتر»، «وایبر»، «تلگرام» و «اینستاگرام» به‌عنوان یک شبکه‌های اجتماعی جدید را به‌عینه دید و تأثیرات قابل توجه آن‌ها بر تبلیغات انتخاباتی و فضای انتخاباتی آن مقطع زمانی را به‌خوبی لمس کرد و این همان نکته ظریف و بدون اغمازی است که نباید از آن غافل شد و از آن گذر کرد، چراکه اگر فضای گفتمان و تفکر آگاهانه در عرصه عمومی دارای خلاء باشد و مهیا نباشد آن وقت است که شبکه‌های اجتماعی این خلاء را به‌خوبی و با اهداف از پیش تعیین‌شده هدایت و کنترل می‌نمایند. پس ضروری است ابعاد، لایه‌ها، خرد جمعی و سازمان‌دهی اجتماعی و سیاسی شبکه‌های اجتماعی در امنیت مشارکت سیاسی و همچنین ظرفیت غیرقابل انکار و اجتناب‌ناپذیر این شبکه‌ها در فعالیت‌ها و مسائل مشارکتی، اجتماعی - سیاسی، امنیتی و... به‌صورت دقیق و کارشناسانه بررسی و تبیین گردد تا دچار بحران‌ها و تقابل‌ها و کمپین سازی‌های گوناگون در عرصه‌های مختلف کشور نباشیم که قبلاً کمتر مورد بحث بوده است.



۳-۱- پیشینه

نتایج مرور پیشینه‌های داخلی و خارجی در جدول شماره ۱ آمده است.

جدول ۱- مرور پیشینه‌های داخلی و خارجی

ردیف	محقق/محققین/سال	عنوان	نتیجه
۱	ناصری زاده (۱۳۹۹)	بررسی رابطه بین میزان حضور در شبکه‌های اجتماعی مجازی با مسائل سیاسی و امنیتی	هرچقدر حضور افراد در شبکه‌های اجتماعی مجازی پررنگ‌تر باشد هویت ملی آن‌ها ضعیف‌تر، میزان رضایت سیاسی آن‌ها کمتر، میزان مطالبات سیاسی آن‌ها بیشتر، میزان تمایل آن‌ها به اعتراض سیاسی بیشتر و احساس امنیت آن‌ها کمتر خواهد بود.
۲	بیژن و همکاران (۱۳۹۸)	واکاوی میزان تأثیرگذاری شبکه‌های اجتماعی بر مشارکت سیاسی مطالعه موردی: ایران و روسیه در سال‌های (۲۰۲۰-۲۰۱۰)	رسانه‌های اجتماعی در ایران و روسیه توانسته‌اند میزان و نحوه مشارکت سیاسی افراد را دگرگون کنند.
۳	عسگری سواجانی (۱۳۹۷)	بررسی نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی بر مشارکت سیاسی دانشجویان دانشگاه پیام نور خرم آباد	شبکه‌های اجتماعی مجازی بر مشارکت سیاسی دانشجویان تأثیر معناداری دارد.
۴	شهرام‌نیا و همکاران (۱۳۹۶)	سنجش تأثیر شبکه‌های اجتماعی بر مشارکت سیاسی: مطالعه موردی دانشجویان مازندران	رابطه‌ای کاملاً مثبت بین شبکه‌بندی اجتماعی (سلسله‌مراتب شبکه و انواع مشارکت) و مشارکت سیاسی وجود دارد.
۵	زارع و همکاران (۱۳۹۴)	بررسی نقش رسانه‌ای شبکه‌های اجتماعی مجازی با رویکرد مشارکت سیاسی و اجتماعی مردم در استان بوشهر	میان میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی، با میزان مشارکت سیاسی و اجتماعی مردم استان رابطه مستقیم و معنی‌داری وجود دارد.



۶	مکسوینی (۲۰۲۰)	شبکه‌های اجتماعی و سازمان دیجیتال: احزاب راست افراطی در انتخابات فدرال استرالیا ۲۰۱۹	آگاهی اجتماعی بر امنیت مشارکت سیاسی تأثیر مثبت دارد. شکل‌گیری خرد جمعی بر امنیت مشارکت سیاسی تأثیر مثبت دارد.
۷	رودیکا و روسکا (۲۰۲۰)	شبکه‌های اجتماعی و پراکندگی مولداویایی؛ تحرک و مشارکت سیاسی	اغلب مهاجران مولداویایی از شبکه‌های اجتماعی برای اطلاع‌رسانی یا به اشتراک- گذاری اطلاعات خود استفاده می‌کردند.
۸	اشنایدر (۲۰۲۰)	امنیت انتخابات: افزایش صداقت در انتخابات با بهبود امنیت سایبری	شبکه‌های اجتماعی بر امنیت مشارکت سیاسی تأثیر مثبت دارد. مشارکت اجتماعی بر امنیت مشارکت سیاسی تأثیر مثبت دارد.
۹	تیری (۲۰۲۰)	آیا استفاده از شبکه‌های اجتماعی توسط پارلمان اروپا در مبارزات انتخاباتی ۲۰۱۹ کسری دموکراتیک را کاهش می‌دهد؟	شبکه‌های اجتماعی (مجازی) بر شکل- گیری خرد جمعی تأثیر مثبت دارد. شکل- گیری خرد جمعی بر امنیت مشارکت سیاسی تأثیر مثبت دارد.
۱۰	کائور و دورسی و همکاران (۲۰۱۹)	مکانیزم امنیتی مبتنی بر اعتماد برای تشخیص خوشه کاربران جعلی در شبکه‌های اجتماعی	شبکه‌های اجتماعی بر امنیت مشارکت سیاسی تأثیر مثبت دارد. شکل‌گیری خرد جمعی بر امنیت مشارکت سیاسی تأثیر مثبت دارد.

۴-۱- جنبه‌های نوآورانه

بررسی اجمالی پژوهش‌های انجام‌شده در خصوص شبکه‌های اجتماعی مجازی نشان می‌دهد که این پدیده به دلیل نو بودن، هنوز به‌صورت گسترده، عمیق و همه‌جانبه موردبررسی قرار نگرفته و ابعاد آن واکاوی نشده است ولی بااین‌همه، بسیاری از موضوعات مرتبط با شبکه‌های اجتماعی به‌ویژه در عرصه‌هایی که به زیرساخت‌های آن مربوط می‌شود، مورد مذاقه قرار گرفته است که شبکه‌های اجتماعی (مجازی) دارای پتانسیل قوی برای ارتقای امنیت اجتماعی و امنیت مشارکت سیاسی بوده و تأثیرگذار هستند و جنبه نوآورانه این مقاله به برخی از این جنبه‌ها اشاره می‌نماید:



۱. تحلیل چندبعدی شبکه‌های اجتماعی

این مقاله به بررسی شبکه‌های اجتماعی از زوایای مختلف می‌پردازد، از جمله نکات مثبت و منفی آن بر مشارکت سیاسی، چالش‌های امنیتی و نقش خرد جمعی و سازمان‌دهی که این رویکرد چندبعدی خود به ما این امکان را می‌دهد که درک جامع‌تری از تأثیرات شبکه‌های اجتماعی بر رفتارهای سیاسی و اجتماعی افراد به دست آوریم.

۲. توجه به نقش خرد جمعی

یکی از جنبه‌های نوآورانه این مقاله، تأکید بر نقش خرد جمعی در بستر شبکه‌های اجتماعی است. درحالی‌که بسیاری از پژوهش‌ها به تأثیرات فردی شبکه‌های اجتماعی پرداخته‌اند، این تحقیق به بررسی چگونگی شکل‌گیری خرد جمعی و تأثیر آن بر سازمان‌دهی فعالیت‌های سیاسی می‌پردازد. این رویکرد می‌تواند به شناسایی الگوهای جدید مشارکت و همکاری اجتماعی کمک کند.

۳. مدل‌سازی تأثیرات امنیتی

این مقاله به بررسی چالش‌های امنیتی ناشی از استفاده از شبکه‌های اجتماعی می‌پردازد و به دنبال مدل‌سازی این تأثیرات است. با شناسایی و تحلیل تهدیدات مختلف، این تحقیق می‌تواند به توسعه راهکارهای مؤثری برای مدیریت امنیت و حریم خصوصی در بستر شبکه‌های اجتماعی کمک کند.

۴. توسعه راهکارهای عملی

این مقاله به دنبال ارائه راهکارهای عملی برای بهبود امنیت مشارکت سیاسی در بستر شبکه‌های اجتماعی است. با شناسایی چالش‌ها و فرصت‌ها، این مقاله می‌تواند به سیاست‌گذاران و فعالان اجتماعی کمک کند تا استراتژی‌های مؤثری برای استفاده از شبکه‌های اجتماعی در راستای تقویت مشارکت سیاسی و امنیت اجتماعی تدوین کنند. درمجموع، این مقاله می‌تواند به غنای علمی و عملی در زمینه تأثیر شبکه‌های اجتماعی بر مشارکت سیاسی و امنیت اجتماعی کمک کند و به توسعه دانش در این حوزه منجر شده و نقش خوب و سازنده‌ای در تعاملات اجتماعی-سیاسی شبکه‌های اجتماعی را از طریق شکل‌دهی خرد جمعی و نوعی سازمان‌دهی اجتماعی-سیاسی شفاف‌تر بر مشارکت سیاسی و امنیت مشارکت سیاسی بیان نماید.



۲- ادبیات موضوع و پیشینه

۲-۱- ادبیات نظری (چارچوب نظری، مبانی نظری، نظریه‌ها و...):

- شبکه‌های اجتماعی

شبکه‌های اجتماعی، به‌عنوان فناوری‌ها و رویه‌هایی که افراد با استفاده از آن‌ها دانش و نظرات خود را با یکدیگر به اشتراک می‌گذارند تعریف می‌شود (کاتونا، زوبسکس و سارواری^۱، ۲۰۱۱: ۴۲۶). شبکه‌های اجتماعی در بسیج اجتماعی و سیاسی، سلامت روانی جامعه و بهبود ارتباطات بین گروه‌ها و حاکمیت نقش مهمی دارند. بر همین اساس شبکه‌های اجتماعی می‌تواند پرورش‌دهنده گروه‌های مرجعی باشد که بر افکار عمومی تأثیرگذار باشند (پروچنوو و پترسون^۲، ۲۰۲۴: ۱۴۴). شبکه‌های اجتماعی مجازی^۳ ازجمله رسانه‌های اجتماعی^۴ محسوب می‌گردند که مبتنی بر «وب ۲» هستند. درواقع وب ۲ را می‌توان منشأ و نقطه اتکا رسانه اجتماعی دانست. البته این تعریف خود نیازمند تعریف دیگر، یعنی ویژگی‌های وب ۲ است. اجمالاً باید گفت که وب ۲ به سایت‌هایی گفته می‌شود که با استفاده از نرم‌افزارها و ابزار پیشرفته برنامه‌نویسی، به نحوی محتوای آن توسط کاربران ایجاد و بر اساس دستورالعمل‌هایی مدیریت می‌شود (خانیکی و بابایی، ۱۳۹۰: ۷۵).

- سازمان‌دهی اجتماعی-سیاسی

همان‌گونه که فلسفه وجودی شبکه‌های اجتماعی، تشکیل و لینک گروه‌های اجتماعی بر محور مشترکات اعتقادی، اقتصادی، سیاسی و اجتماعی و تعاملات مجازی است، بسیاری از شبکه‌های اجتماعی باانگیزه سازمان‌دهی کردن گروه‌های اجتماعی مجازی با تکیه بر اشتراکات مختلف شکل می‌گیرند. اعضای این اجتماعات مجازی با لینک‌هایی که با یکدیگر دارند، درمجموع به دنبال تحصیل اهداف مشترک در دنیای واقعی یا مجازی که غالباً سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و... می‌باشد، هستند.

سازمان‌دهی اجتماعی-سیاسی فرآیندی است که گروهی از مردم سازمان‌دهی و اقداماتی را برای تأثیرگذاری بر سیاست‌ها و فرهنگ اطراف آن‌ها انجام می‌دهند. سازمان‌دهی به‌طور گسترده برای قدرت دادن اعضای جامعه دنبال می‌شود و باهدف نهایی "توزیع" قدرت به‌طور مساوی در سراسر جامعه صورت می‌گیرد. (شجاعی و همکاران، ۱۴۰۰). در محیط‌های شهری سازمان‌دهی سیاسی

1. Katona, Zubcsek and Sarvary

2. Prochnow. and Patterson

3- Social Net Work

4- Social Media



می‌تواند بر شکل‌گیری گروه‌های جدید و تغییر افکار عمومی تأثیرگذار باشد. وربا و نای، معتقدند افرادی که عضو یکی از شبکه‌ها و رسانه‌های اجتماعی هستند دو برابر دیگران در فعالیت سیاسی مشارکت می‌کنند. کسانی که در بیش از دو سازمان اجتماعی عضویت دارند، سه برابر غیر اعضا به چنین فعالیت‌هایی دست می‌زنند و بر ابعاد مختلف مشارکت سیاسی تأثیرگذار بوده و روی رفتار انتخاباتی افراد جامعه نیز مؤثر خواهند بود. (وربا و نای، ۱۹۷۲: ۱۸۲). به بیان دیگر سطوح مختلف جامعه با سازمان‌دهی گسترده برای اهداف سیاسی و یا انتخاباتی با عضویت در گروه‌ها و نهادهای اجتماعی مجازی نه تنها مشارکت سیاسی، بلکه انواع مختلف فعالیت‌های سیاسی را متأثر نموده و توان اعضا را برای تقویت مهارت‌های سیاسی از قبیل روابط و آگاهی سیاسی، مذاکره، مدیریت کشمکش‌ها، سازمان‌دهی و سامان‌دهی اجتماعی - سیاسی و ... بهبود می‌بخشند و سایر گروه‌ها یا شهروندان را با خود همراه و از طریق بررسی مسائل اجتماعی - سیاسی به شیوه‌ای هماهنگ و سازگار با هنجارها، ارزش‌ها و علایق مشترک گروه‌های و احزاب را هم‌راستا و تحت تأثیر قرار می‌دهند. (رحمتی، ۱۴۰۱)

- خرد جمعی

خرد جمعی یا هوش جمعی، برآیند نظرات گروهی از افراد به جای یک فرد متخصص است. خرد جمعی مبتنی بر تصمیم‌گیری جمعی یا مشارکتی یا گروهی است؛ تصمیم‌گیری گروهی نوعی فرایند مشارکتی است. (رجبی و همکاران، ۱۴۰۰). امروزه برای شبکه‌های اجتماعی (مجازی) کارکردهای متعددی در نظر گرفته می‌شود که یکی از این کارکردها، پدیدار شدن خرد جمعی است. خرد جمعی به جریان سیال و پویای قوه تفکر و ذهن کاربران حاضر در چنین محیط‌هایی اطلاق می‌شود که به مثابه یک پردازشگر عظیم، اطلاعات را پردازش و پایش می‌کند و نیروی تفکر و ذهن کاربران شبکه اجتماعی را به مدد تعاملات اجتماعی و جمعی گروه‌ها و افراد و بهره‌گیری از ابزارهای اینترنتی با یکدیگر ترکیب و همراه نموده و نیرویی عظیم با قدرت پردازشی بالا پدید آورده و تغذیه فکری اغلب مردم جامعه را پوشش داده و نتیجه این فرآیند، (تغییر در نوع ذائقه‌ها، نگرش‌ها، تفکرات و آگاهی از رفتارهای اجتماعی و سیاسی، کانالیزه کردن افکار جمعی و انگیزه‌های سیاسی، تقویت و تعدیل برخی از ارزش‌ها و نگرش‌ها، سازمان‌دهی و جناح‌بندی‌های سیاسی)، فرآیند اجتماعی شدن سیاسی است. (مک کوایل، ۱۳۸۲: ۱۰۴).



- امنیت مشارکت سیاسی

یکی از مؤلفه‌های مشروعیت نظام سیاسی، میزان مشارکت سیاسی مردم می‌باشد. مشارکت یعنی حضور مردم در عرصه‌های مختلف اجتماعی، سیاسی جامعه (محرابی، ۱۳۸۷: ۵۷) و مشارکت سیاسی فعالیت داوطلبانه اعضای جامعه در انتخاب رهبران و شرکت مستقیم و غیرمستقیم در سیاست‌گذاری عمومی است (مصفا، ۱۳۷۵: ۹)؛ و به تعبیری دیگر مشارکت سیاسی عبارت از فعالیت شهروندان خصوصی به‌منظور تأثیر نهادن بر فرآیند تصمیم‌گیری سیاسی دولت (هانتینگتون و واینر، ۱۳۷۹: ۷۵). مشارکت در انتخابات یکی از اشکال مشارکت سیاسی است و میزان مشارکت شهروندان در انتخابات یکی از شاخص‌های میزان مشروعیت و مقبولیت نظام سیاسی در بسیاری از کشورهاست. لرگ نیز معتقد است پیوندهای بین فردی دوستانه و خانوادگی درون شبکه‌های اجتماعی منجر به تقویت تقاضاها برای مشارکت سیاسی در افراد می‌شود و از سوی دیگر تنوع در شبکه، امکان دسترسی افراد به منابع اطلاعاتی را بیشتر فراهم می‌سازد. همچنین ایجاد بحث‌های سیاسی به افزایش مشارکت اجتماعی سیاسی منجر شده که این به نوبه خود منجر به ایجاد گروه‌های جدید، شبکه‌های اجتماعی می‌شود که این گروه‌های جدید بیش از دیگران در فعالیت‌های سیاسی درگیر می‌شوند (مک لرگ، ۲۰۰۳: ۴۵). "امنیت نخستین عاملی است که موجب می‌شود انسان‌ها کنار هم جمع، و از نیروی هم کمک گرفته و در مسئولیت‌های اجتماعی مشارکت‌جویند تا آسوده‌تر و متعهدتر زندگی کنند (صالحی و افسرافشاری، ۱۳۹۰: ۵۰) نظام سیاسی در راستای امکان بخشی و تسهیل مشارکت و دخالت مردم در تعیین سرنوشت خود و جامعه می‌بایستی امنیت و حضور آزادانه و برابر ایشان را فراهم آورده و هیچ‌کس را به داشتن باور سیاسی خاص وادار نکند. درواقع امنیت سیاسی به معنای وجود دستگاه سیاسی است که در آن مردم آزادانه و بدون ترس و وحشت بتوانند مواضع سیاسی و باورهای خود را هرچند مخالف دولت باشد، در چهارچوب قوانین موجود بیان کنند و کسی حق تعرض به دیگران را به دلیل ابراز عقیده سیاسی نداشته باشد.

امنیت مشارکت سیاسی ناظر بر احساس آرامش و فضای بدون هراس و نگرانی از انتخاب شدن و انتخاب کردن و فرایندهای مرتبط با آن در عرصه عمومی گفته می‌شود. درواقع کلیه تهدیدهایی که می‌تواند مشارکت سیاسی مردم بر سرنوشت خود را مخدوش سازد به‌عنوان عوامل یا عناصر تهدیدزا قابل طبقه‌بندی است (اکبری و همکاران، ۱۳۹۹). شبکه‌های اجتماعی (مجازی) دارای ظرفیت‌های بالایی برای مرتفع نمودن امنیت اجتماعی و امنیت مشارکت سیاسی هستند، بنابراین کلیه فرایندهایی نظیر شایعه‌سازی، ایجاد هراس جمعی، فرایندهای تحریمی یا تبلیغاتی منفی که



در زمینه انتخابات در سطوح مختلف محلی، منطقه‌ای و ملی در کشور ایجاد می‌شود می‌تواند امنیت مشارکت سیاسی را بر هم زند (والنزولا^۱ و همکاران، ۲۰۱۹: ۸۰۳). رسانه‌های اجتماعی مجازی می‌توانند با تبلیغ و معرفی گروه‌ها و افراد مختلف، زمینه مشارکت سیاسی و امنیت آن را فراهم و روند مشارکت سیاسی را در جامعه تسریع نمایند (محمدی، ۱۴۰۲؛ کیم^۲، ۲۰۲۴).

چارچوب نظری

با توجه به این‌که امنیت مشارکت سیاسی جزو مباحث اصلی امنیت سیاسی می‌باشد و در قانون اساسی ج.ا.ا در اصل سوم بند هشتم به آن اشاره شده است. چارچوب نظری پژوهش حاضر بر اساس دیدگاه باری بوزان^۳ قرار دارد.

از نظر بوزان، امنیت عبارت است از حفاظت در مقابل خطر (امنیت عینی)، احساس ایمنی (امنیت ذهنی - و رهایی از تردید) اعتماد به دریافت‌های شخصی (تهدیدات مورد اشاره خطر و تردید) بسیار مهم بوده و احساس ایمنی ذهنی با اعتماد به دانسته‌های فرد به هیچ‌روی به منزله وجود امنیت واقعی یا درستی دریافت‌های شخصی نیست. بوزان، نقطه آغازین امنیت را ذهنی و مبتنی بر تصمیم بازیگران معرفی می‌کند و بیان می‌دارد که مسئله امنیت در اجتماع شناخته می‌شود، زیرا بازیگران می‌توانند به آن رجوع کنند و برخی پدیده‌ها را به عنوان تهدید نگاه کنند (ابراهیمی، ۱۳۸۶).

به زعم بوزان اکثر تهدیداتی که متوجه افراد است، ناشی از این حقیقت می‌باشد که افراد در محیط انسانی به سر می‌برند و این محیط موجد انواع فشارهای غیرقابل اجتناب اجتماعی، اقتصادی و سیاسی است (مهاجرانی، گلستان و امیری میکال، ۱۳۹۴: ۷۰). همچنین از نظر وی، امنیت اجتماعی زمانی برای فرد مطرح می‌شود که فرد خود را عضو یک گروه اجتماعی بداند. او معتقد است که حوزه‌ای از حیات که فرد خود را به واسطه مفهوم «ما» بدان متعلق می‌داند و در برابر آن احساس تهدید و تکلیف می‌کند مورد نظر است؛ بنابراین هر عامل و پدیده‌ای که باعث ایجاد اختلال در احساس تعلق و همبستگی اعضاء یک گروه گردد، در واقع هویت آن گروه را به مخاطره انداخته و تهدیدی برای امنیت اجتماعی آن قلمداد می‌گردد (بوزان، ۲۰۰۰).

بوزان در تئوری خود و رابطه دولت با جامعه در خصوص امنیت دو دیدگاه حداقلی و حداکثری امنیت افراد جامعه در رقابت با همدیگر مهم دانسته و دیدگاه حداقلی را مطرح می‌کند. در دیدگاه حداکثری مجموعه اجزاء و افراد جامعه بزرگ‌تر و در نتیجه دارای منافع خاصی است که دولت به

1. Valenzuela
2. Kim
3. Valenzuela



دنبال تأمین امنیت، برای منافع خاصی حرکت می‌کند؛ بنابراین هیچ‌گونه هماهنگی الزامی بین امنیت فردی و ملی وجود ندارد و ارتباط بین امنیت فردی و ملی به‌قدری نابرابر است که به‌طور کلی تغییرات اولی موجب ایجاد اثرات فوری و شدید در ثبات دولت نمی‌شود (وانگ^۱ و وو^۲، ۲۰۲۰: ۶۷)؛ و گرچه امنیت فردی گویای سطح مشخص و مهمی از تحلیل است ولی اصولاً تابع ساختارهای سیاسی عالی‌تر دولتی و بین‌المللی قرار دارد. همچنین امنیت فردی به‌طور مثبت و منفی تحت تأثیر دولت قرار می‌گیرد و زمینه‌های عدم هماهنگی بین امنیت فردی و ملی گویای این تناقض دائمی است. درنهایت اینکه پیگیری امنیت فردی اثرات مختلفی بر امنیت ملی می‌گذارد (صفایی و زارعی، ۱۳۹۸: ۳۵).

-هدف کلی

تبیین ارتباط بین شبکه‌های اجتماعی (مجازی) با امنیت مشارکت سیاسی و نقش میانجی شکل‌گیری خرد جمعی و سازمان‌دهی اجتماعی-سیاسی در جمهوری اسلامی ایران.

-اهداف جزئی

- ۱- تبیین ارتباط بین شبکه‌های اجتماعی (مجازی) با امنیت مشارکت سیاسی و سازمان‌دهی اجتماعی-سیاسی.
- ۲- تبیین ارتباط بین شبکه‌های اجتماعی (مجازی) با شکل‌گیری خرد جمعی در جمهوری اسلامی ایران.
- ۳- تبیین ارتباط بین شبکه‌های اجتماعی (مجازی) با سازمان‌دهی اجتماعی-سیاسی در جمهوری اسلامی ایران.
- ۴- تبیین ارتباط بین شبکه‌های اجتماعی (مجازی) با شکل‌گیری خرد جمعی در جمهوری اسلامی ایران.
- ۵- تبیین ارتباط بین شبکه‌های اجتماعی (مجازی) با امنیت مشارکت سیاسی در جمهوری اسلامی ایران.
- ۶- تبیین ارتباط بین سازمان‌دهی اجتماعی-سیاسی با امنیت مشارکت سیاسی در جمهوری اسلامی ایران.
- ۷- تبیین ارتباط بین شکل‌گیری خرد جمعی با امنیت مشارکت سیاسی در جمهوری اسلامی ایران.

1. Wang

2. Wu



-فرضیه اصلی

بین شبکه‌های اجتماعی (مجازی) با امنیت مشارکت سیاسی و نقش میانجی شکل‌گیری خرد جمعی و سازمان‌دهی اجتماعی-سیاسی رابطه دارد.

-فرضیه‌های فرعی

۱- شبکه‌های اجتماعی (مجازی) با امنیت مشارکت سیاسی به‌واسطه سازمان‌دهی اجتماعی-سیاسی رابطه معنی‌داری وجود دارد.

۲- شبکه‌های اجتماعی با امنیت مشارکت سیاسی به‌واسطه شکل‌گیری خرد جمعی رابطه معنی‌داری وجود دارد.

۳- بین شبکه‌های اجتماعی (مجازی) با سازمان‌دهی اجتماعی-سیاسی رابطه معنی‌داری رابطه معنی‌داری وجود دارد.

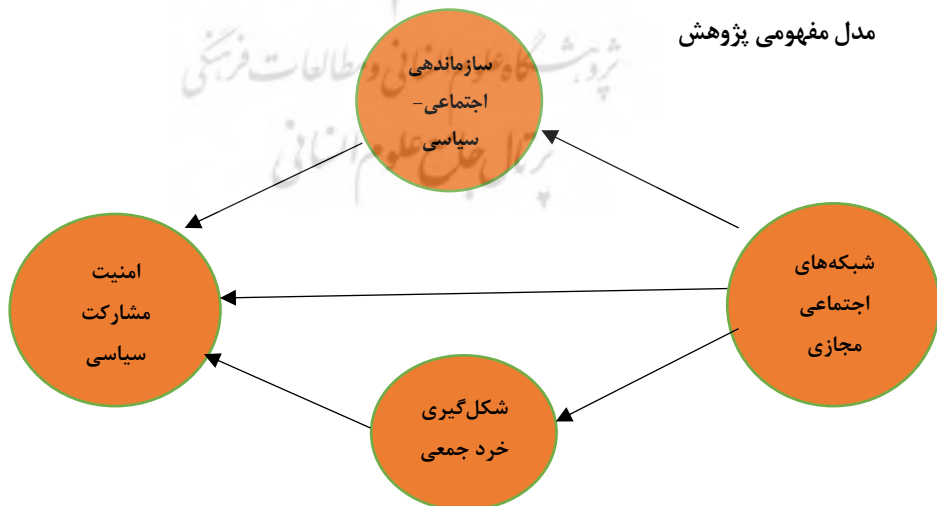
۴- بین شبکه‌های اجتماعی (مجازی) با شکل‌گیری خرد جمعی رابطه معنی‌داری رابطه معنی‌داری وجود دارد.

۵- بین شبکه‌های اجتماعی (مجازی) با امنیت مشارکت سیاسی رابطه معنی‌داری رابطه معنی‌داری وجود دارد.

۶- بین سازمان‌دهی اجتماعی-سیاسی با امنیت مشارکت سیاسی رابطه معنی‌داری رابطه معنی‌داری وجود دارد.

۷- بین شکل‌گیری خرد جمعی با امنیت مشارکت سیاسی رابطه معنی‌داری رابطه معنی‌داری وجود دارد.

مدل مفهومی پژوهش



۳- روش تحقیق

در روش پیمایشی توجه محقق بیشتر به نکات و عوامل مهم و بامعنی جلب می‌شود به‌طوری‌که شناخت و مطالعه میزان تغییرات خاصی مدنظر قرار می‌گیرد. این روش متداول‌ترین شکل تحقیق است. این روش از طریق شمارش کامل یا نمونه‌گیری و با استفاده از مصاحبه و پرسش‌نامه انجام می‌شود (سنجری، ۱۳۹۰: ۱۳۵).

پژوهش حاضر به لحاظ روشی از نوع پیمایشی و از نوع همبستگی می‌باشد و کل نمونه آماری ۱۹۱۳ نفر افراد بالای ۱۸ ساکن شهر تهران در پنج پهنه بودند؛ که تست اولیه پرسشنامه به‌صورت pre test بر روی ۱۰۰ نفر انجام که بعد از داشتن پایایی و نداشتن انحراف به جامعه آماری تعمیم داده شد. روش نمونه‌گیری، خوشه‌ای چند مرحله‌ای و بدین صورت که ابتدا از کل شهر تهران بر اساس تقسیم‌بندی شهرداری تهران؛ شهر تهران به ۵ پهنه غرب، شرق، مرکز، شمال و جنوب تقسیم‌شده و از ۵ پهنه، ۵ منطقه انتخاب و در ادامه از هر منطقه ۲ ناحیه و از هر ناحیه ۲ محله و از هر محله ۲ بلوک انتخاب شدند. روش نمونه‌گیری برای انتخاب افراد بالای ۱۸ سال بود. حجم نمونه مناطق ۱، ۲۰، ۶ هر کدام ۳۸۳ نفر، مناطق ۸، ۲۱ هر کدام ۳۸۲ نفر و مجموعاً تعداد جامعه آماری ۹۱۹،۲۳۸ و جامعه نمونه ۱۹۱۳ نفر به دست آمد. پرسشنامه محقق ساخته و در قالب طیف لیکرت به‌صورت خیلی زیاد (۵)، زیاد (۴)، متوسط (۳)، کم (۲) و خیلی کم (۱) نمره‌گذاری شده بود. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار Smart Pls نسخه سوم استفاده شد. در مقاله حاضر برای روایی یا اعتبار پرسشنامه از روایی صوری با تأیید ۵ نفر از اساتید خبره بهره برده شد که روایی صوری تأیید شد. برای روایی سازه نیز از تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد نتایج نشان داد که کلیه گویه‌های تحقیق دارای بار عاملی بیش از ۰.۵ و سطح معنی‌داری بزرگ‌تر از ۱،۹۶ بود که مطلوب بودند. همچنین از ضریب آلفای کرونباخ برای پایایی ابزار سنجش استفاده شد که نتایج نشان داد که ضریب آلفای کرونباخ برای کلیه متغیرها بیشتر از ۰.۷۰ بود که به معنی قابل قبول بودن و پایایی تمامی متغیرها است. روش تجزیه و تحلیل داده‌ها مدل معادلات ساختاری بود؛ ابتدا به نرمال بودن توزیع داده‌ها با آزمون کولموگوروف-اسمیرنوف پرداخته شده، سپس روایی سازه و تحلیل عاملی تأییدی، در ادامه روایی همگرایی، روایی واگرایی و سپس آزمون فرضیه‌ها در مدل آورده شد.



جدول ۲ - متغیرهای تحقیق

ردیف	متغیرها	میانگین نظری فعلی	میانگین نظری جامعه هدف	نتیجه
۱	شبکه‌های اجتماعی	۳۰	۳۹,۴۵	مطلوب
۲	سازمان‌دهی اجتماعی-سیاسی	۲۴	۳۳,۳۶	متوسط روبه بالا
۳	خرد جمعی	۲۴	۳۰,۶۲	متوسط روبه بالا
۴	امنیت مشارکت اجتماعی	۲۴	۲۸,۴۱	روبه بالا

جدول ۳ - متغیرها و معرف‌های هر متغیر و تعداد گویه‌ها

متغیر	معرف‌ها	تعداد سئوال	شماره سئوال	منبع
شبکه‌های اجتماعی	دستیابی به اخبار به روز	۱۰	۱۰-۱	مک‌سوییتی ۱ (۲۰۲۰) تیری ۲ (۲۰۲۰)
	دسترسی به اطلاعات موردنیاز			
	آگاهی از تحولات جامعه			
	به اشتراک‌گذاری عقاید			
	مشارکت در بحث‌های گروهی			
	دسترسی به افراد با عقاید مشترک			
	احساس تعلق به گروه‌های اجتماعی			
	مشارکت در کمپین‌های حمایت از مسائل اجتماعی			
	آزادی در بیان عقاید			
	سازمان‌دهی گروهی برای یک هدف اجتماعی			
	علاقه‌مند به مشارکت در احزاب	۸	۳۴-۲۷	

1. McSwiney, Jordan (2020) Social networks and digital organisation: far right parties at the 2019 Australian federal election, Information, Communication & Society, DOI: 10.1080/1369118X.2020.1757132.

2. Thiry, L. (2020). Does the use of social networks by the European Parliament during the 2019 election campaign decrease the democratic deficit? (Unpublished master's thesis). Université de Liège, Liège, Belgique. Retrieved from <https://matheo.uliege.be/handle/2268.2/10844>



اشنايدر ۱ (۲۰۲۰) آندروا ۲ (۲۰۱۹)			علاقه‌مند به مشارکت در سازمان‌های غیردولتی محیط-زیستی	سازمان‌دهی اجتماعی-سیاسی
			سازمان‌دهی گروه‌های محلی برای خواسته‌های اجتماعی	
			مشارکت در اتحادیه‌های صنفی	
			تشکیل گروه همکاری در محله	
			تشکیل صندوق قرض‌الحسنه محله	
			همکاری با دیگران برای راه-اندازی کمپین‌های سیاسی	
			تشکیل کمپین‌های حمایت از حقوق کودکان کار	

جدول ۳- متغیرها و معرف‌های هر متغیر و تعداد گویه‌ها

متغیر	معرف‌ها	تعداد سؤال	شماره سؤال	منبع
	امنیت در رأی دادن	۸	۴۳-۵۰	مک‌سویتی (۲۰۲۰)
	امنیت در کاندید شدن برای انتخابات			
	امنیت در کمپین‌های طرفداری از کاندیداها			
	امنیت در اعتراض به نتایج انتخابات			
	امنیت در انتخاب آزاد کاندیداها			

- Schneider M.K. (2020) Election Security: Increasing Election Integrity by Improving Cybersecurity. In: Brown M. Hale K. King B. (eds) The Future of Election Administration. Elections, Voting, Technology. Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-14947-5_14.
- Andreeva, Marija (2019). (RE)SHAPING POLITICAL CULTURE AND PARTICIPATION THROUGH SOCIAL NETWORKS. Journal of Liberty and International Affairs. 2(12): 43-54.



امنیت مشارکت سیاسی	امنیت در برگزاری انتخابات	خان و همکاران (۲۰۱۹)	
	امنیت در رفت و آمد حین انتخابات		
	امنیت محفوظ ماندن رأی		

جدول ۴- حجم نمونه به تفکیک جمعیت مناطق

ردیف	پهنه	منطقه انتخابی	جمعیت کل منطقه	جمعیت افراد بالای ۱۸ سال	حجم نمونه (بر اساس فرمول کوکران)
۱	شمال	۱	487,508	۴۰۱,۲۳۵	۳۸۳
۲	جنوب	۲۰	۳۴۰,۸۶۱	۲۷۵,۶۳۲	۳۸۳
۳	شرق	۸	۴۲۵,۱۹۷	۳۳۶,۵۸۲	۳۸۲
۴	غرب	۲۱	۱۶۲,۶۸۱	۱۱۰,۳۶۵	۳۸۲
۵	مرکز	۶	۲۵۱,۳۸۴	۱۹۶,۲۵۸	۳۸۳
جمع کل			۱,۱۸۰,۱۲۳	۹۱۹,۲۳۸	۱۹۱۳

منبع: جمعیت مناطق بر اساس آمارنامه سال ۱۳۹۸ است.

$$n = \frac{\frac{z^2 pq}{d^2}}{1 + \frac{1}{N} \left[\frac{z^2 pq}{d^2} - 1 \right]}$$

$$383n = \frac{\frac{1.96^2 (0.5)(0.5)}{(0.05)^2}}{1 + \frac{1}{N} \left[\frac{1.96^2 (0.5)(0.5)}{(0.05)^2} - 1 \right]} =$$

در این پژوهش مقادیر لازم برای هر یک از اجزای فرمول حجم نمونه از این قرار است در فرمول فوق:

Π - حجم نمونه است، که

N - جمعیت آماری جامعه موردنظر،

t - نسبتی است که از طریق آن درصد احتمال صحت داده‌ها برآورده می‌شود، ۱,۹۶

1. Khan, M. Y. A. Javeed, M. J. Khan, S. U. Din, A. Khurshid and U. Noor, (2019). "Political Participation Through Social Media: Comparison of Pakistani and Malaysian Youth, in IEEE Access, vol. 7, pp. 35532-35543, 2019, doi: 10.1109/ACCESS.2019.2904553.



p- میزان احتمال وجود یک صفت، ۵، ۰

q- میزان عدم آن در نمونه است، ۵، ۰

d- درصد خطای محاسبه است که جهت مخالفت آن درجه اطمینان است.

برای اندازه‌گیری پایایی یک پرسشنامه دو مدل پایایی ترکیبی و آلفای استفاده خواهد شد که در ادامه توضیح هر یک از این مدل‌ها ارائه خواهد شد.

-روش آلفای کرونباخ:

معیار کلاسیک برای سنجش پایایی و شاخص ارزیابی پایداری درونی محسوب می‌شود. پایداری درونی نشانگر میزان همبستگی یک سازه و شاخص‌های مربوط به آن است. در مورد متغیرهایی با تعداد سؤال‌های کم، مقدار ضریب آلفای ۰/۶ به‌عنوان سرحد ضریب معرفی و بالاتر از ۰/۷ نشانگر پایایی قابل قبول است.

-روش پایایی ترکیبی:

برای تعیین پایایی هریک از سازه‌ها علاوه بر معیار سنتی آلفای کرونباخ از معیار مدرن‌تر پایایی ترکیبی استفاده می‌کنند. برتری این معیار نسبت به ضریب آلفای کرونباخ این است که پایایی سازه‌ها نه به‌صورت مطلق بلکه با توجه به همبستگی سازه‌هایشان با یکدیگر محاسبه می‌شود. برای سنجش بهتر پایایی هر دو معیار به‌کاربرده می‌شود. مقدار پایایی ترکیبی بالای ۰/۷ برای هر سازه، نشان از پایداری درونی مناسب برای مدل‌های اندازه‌گیری داشته و مقدار کمتر از ۰/۶ عدم وجود پایایی را نشان می‌دهد.

جدول ۵: نتایج اعتبار سنجی ابزار (روایی و پایایی)

متغیر	همسانی درونی		روایی متوسط واریانس AVE	پایایی	
	بار عاملی	آماره t		آلفای کرونباخ	ترکیبی
شبکه‌های اجتماعی مجازی	۰,۶۸	۱۳,۹۸	۰,۶۵۳	۰,۸۰۱	۰,۷۶
سازمان‌دهی اجتماعی - سیاسی	۰,۸۳	۱۷,۵۴	۰,۶۰۶	۰,۷۹۶	۰,۸۹
خرد جمعی	۰,۷۱	۱۶,۵۹	۰,۶۲۹	۰,۸۰۱	۰,۸۱
امنیت مشارکت سیاسی	۰,۶۹	۱۴,۰۳	۰,۶۰۱	۰,۸۰۱	۰,۷۹



مبتنی بر نتایج جدول شماره ۵ با توجه به مقادیر بار عاملی که بالاتر از ۰,۴ می‌باشد و مقادیر t که از ۱,۹۶ بیشتر هستند همسانی درونی مدل‌های اندازه‌گیری تأیید می‌گردد. از طرف دیگر چون مقادیر متوسط واریانس استخراج‌شده (AVE) برای تمام مؤلفه‌ها بالاتر از ۰,۵ می‌باشد؛ لذا روایی مورد تأیید می‌باشد و نهایتاً چون مقادیر آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی (CR) بزرگ‌تر از ۰,۷ است؛ لذا پایایی مورد تأیید قرار می‌باشد.

جدول ۶- شاخص‌ها و مقادیر به‌دست‌آمده برای تعیین روایی همگرایی مقیاس

نام متغیر	Cronbachs Alpha ^۱	rho_A ^۲	CR ^۳	AVE ^۴
شکل‌گیری خرد جمعی	۰,۹۱۵	۰,۹۱۸	۰,۹۳۱	۰,۶۲۹
امنیت مشارکت سیاسی	۰,۹۰۵	۰,۹۰۷	۰,۹۲ ۳	۰,۶۰۱
سازماندهی اجتماعی-سیاسی	۰,۹۰۶	۰,۹۱۰	۰,۹۲۴	۰,۶۰۶
شبکه‌های اجتماعی	۰,۹۰۸	۰,۹۱۷	۰,۹۲۴	۰,۶۵۳

اعداد به‌دست‌آمده در جدول ۶- نشان می‌دهد مقدار آلفای کرونباخ و (پایایی ترکیبی) CR برای کلیه متغیرها بالای ۰,۷ و مقدار میانگین واریانس استخراج‌شده AVE بالای ۰,۵ به‌دست‌آمده است بنابراین کلیه سازه‌ها از روایی همگرایی مناسب برخوردار هستند.

- روایی واگرایی

اعتبار واگرا زمانی به وجود می‌آید که طبق نظریه، پیش‌بینی می‌شود دو متغیر با یکدیگر همبستگی کامل نداشته و امتیازاتی که پس از اندازه‌گیری آن‌ها به دست می‌آید نیز به‌صورت تجربی آن‌ها ثابت کند. نتایج مربوط به روایی واگرایی در جدول شماره ۷- آمده است.

۱. آلفای کرونباخ= مقدار قابل قبول بالای ۰,۷

۲. ضریب اعتبار = مقدار قابل قبول بالای ۰,۷

۳. Composite Reliability: پایایی ترکیبی ضریب قابلیت اطمینان ساختاری= مقدار قابل قبول بالای ۰,۷

۴. Average Variance Extracted (AVE): میانگین واریانس استخراج‌شده= مقدار قابل قبول بالای ۰/۵



جدول ۷- شاخص ها و مقادیر به دست آمده برای تعیین روایی همگرایی مقیاس

نام متغیر	خرد جمعی	امنیت مشارکت سیاسی	آگاهی اجتماعی	سازمان دهی اجتماعی-سیاسی
شکل گیری خرد جمعی	۰,۷۹۳			
امنیت مشارکت سیاسی	۰,۸۷۱	۰,۹۷۵		
آگاهی اجتماعی	۰,۸۲۳	۰,۹۰۹	۰,۹۱۶	
سازمان دهی اجتماعی-سیاسی	۰,۸۶۷	۰,۹۰۹	۰,۸۸۹	۰,۸۴۰

جدول ۸- نتایج آزمون آلفای کرونباخ متغیرها

ردیف	متغیر	تعداد گویه	ضریب آلفا	نتیجه
۱	شبکه های اجتماعی مجازی	۱۰	۰,۸۰۱	پایا و مطلوب
۲	سازمان دهی اجتماعی-سیاسی	۸	۰,۷۹۶	پایا و مطلوب
۳	خرد جمعی	۸	۰,۸۰۱	پایا و مطلوب
۴	امنیت مشارکت سیاسی	۸	۰,۸۰۱	پایا و مطلوب

۴- یافته های تحقیق

الف- یافته های توصیفی

نتایج مربوط به ویژگی های جمعیت شناختی پاسخگویان نشان داد؛

- پاسخگویان مرد با ۵۹ درصد و ۱۱۲۵ نفر بیشترین تعداد را به خود اختصاص داده اند و پاسخگویان زن نیز با ۴۱ درصد و ۷۸۸ نفر در رده دوم قرار دارند.
- گروه سنی ۲۶-۳۰ سال با ۲۱ درصد و ۳۹۶ بیشترین تعداد را به خود اختصاص داده است در همین حال گروه های سنی ۳۱-۳۵ سال و ۳۶-۴۰ سال هر کدام با ۱۵ درصد و ۲۸۵ نفر قرار دارند. در رده سنی ۴۱-۴۵ سال ۱۴ درصد و ۲۶۹ و گروه سنی ۲۱-۲۵ سال با ۱۳ درصد و ۲۵۸ نفر قرار دارند. گروه های سنی ۴۶-۵۰ سال و بیش از ۵۰ سال نیز هر کدام با ۸ درصد و ۱۵۴ نفر و گروه سنی ۱۸-۲۰ سال نیز با ۶ درصد و ۱۱۲ نفر قرار دارد.



- دقت در یافته‌های مربوط به تحصیلات پاسخگویان نشان داد: دارندگان مدرک کارشناسی با ۲۹ درصد و ۵۵۵ نفر و پاسخگویان با مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد با ۲۶ درصد و ۴۸۹ نفر بیشترین تعداد پاسخگویان را دارند. پاسخگویان دیپلمه با ۱۶ درصد و ۳۱۲ نفر و گروه‌های تحصیلاتی کاردانی و پائین‌تر از دیپلم نیز با هر کدام با ۱۲ درصد و ۲۲۸ نفر و درنهایت دکترا و بالاتر نیز با ۵ درصد و ۱۰۱ نفر قرار دارند.

- دقت در یافته‌های مربوط به وضعیت تأهل پاسخگویان نشان داد: ۶۴ درصد از پاسخگویان معادل ۱۲۱۸ نفر مجرد و ۳۶ درصد معادل ۶۹۵ نفر نیز متأهل بودند.

- نگاهی به وضعیت متغیرهای تحقیق نشان داد: همگی متغیرها دارای وضعیت مطلوب و بزرگ‌تر از میانگین نظری پرسشنامه هستند به‌طوری‌که شبکه‌های اجتماعی با میانگین ۳۹,۴۵ بیشتر از میانگین نظری (۳۰) است بنابراین شبکه‌های اجتماعی به لحاظ استفاده و تأثیرگذاری در سطح مطلوبی قرار دارند. در همین حال سازمان‌دهی اجتماعی-سیاسی با میانگین ۳۳,۳۶ و خردجمعی نیز با میانگین ۳۰,۶۲ بیشتر از میانگین نظری (۲۴) است که نشان می‌دهد سازمان‌دهی اجتماعی-سیاسی و خردجمعی در سطح متوسط به بالا و قوی قرار دارند. درنهایت امنیت مشارکت اجتماعی با میانگین ۲۸,۴۱ بزرگ‌تر از میانگین نظری (۲۴) است که نشان می‌دهد سطح امنیت مشارکت سیاسی روبه بالاست.

ب- یافته‌های استنباطی

۱- آزمون نرمال بودن داده‌ها

به‌منظور بررسی نرمال بودن داده‌ها از آزمون کولموگوروف-اسمیرنوف استفاده شد. سطح معنی‌داری آزمون کولموگوروف-اسمیرنوف برای تمامی متغیرها کمتر از ۰,۰۵ است بنابراین توزیع کلیه متغیرها توزیع غیرنرمال دارند، بنابراین برای مدل معادلات ساختاری و آزمون فرضیه‌ها از نرم‌افزار Smart Pls استفاده شد که هم‌زمان می‌تواند متغیرهای با توزیع نرمال و غیرنرمال را پردازش نماید.

جدول ۹- بررسی نرمال بودن متغیرهای تحقیق

متغیر	تعداد گویه	مقدار Z	سطح معنی‌داری	نتیجه
شبکه‌های اجتماعی	۱۰	۰,۰۶۳	۰,۰۰۰	توزیع نرمال نیست.
سازمان‌دهی اجتماعی-سیاسی	۸	۰,۰۷۶	۰,۰۰۰	توزیع نرمال نیست.



شکل‌گیری خرد جمعی	۸	۰,۰۸۶	۰,۰۰۰	توزیع نرمال نیست.
امنیت مشارکت سیاسی	۸	۰,۰۷۴	۰,۰۰۰	توزیع نرمال نیست.

۲- روایی همگرایی

روایی همگرا^۱ یک وسیله سنجش کمی می‌باشد که میزان همبستگی درونی و همسویی گوینه‌های سنجش را نمایش می‌دهد. نتایج مربوط به روایی همگرایی متغیرها در جدول ۱۰- آمده است.

جدول ۱۰- شاخص‌ها و مقادیر به‌دست‌آمده برای تعیین روایی همگرایی مقیاس

نام متغیر	Cronbachs Alpha ^۲	rho_A ^۳	CR ^۴	AVE ^۵
شکل‌گیری خرد جمعی	۰,۹۱۵	۰,۹۱۸	۰,۹۳۱	۰,۶۲۹
امنیت مشارکت سیاسی	۰,۹۰۵	۰,۹۰۷	۰,۹۲۳	۰,۶۰۱
سازمان‌دهی اجتماعی-سیاسی	۰,۹۰۶	۰,۹۱۰	۰,۹۲۴	۰,۶۰۶
شبکه‌های اجتماعی	۰,۹۰۸	۰,۹۱۷	۰,۹۲۴	۰,۶۵۳

اعداد به‌دست‌آمده در جدول ۱۰- نشان می‌دهد مقدار آلفای کرونباخ و (پایایی ترکیبی) CR برای کلیه متغیرها بالای ۰,۷ و مقدار میانگین واریانس استخراج شده AVE بالای ۰,۵ به‌دست‌آمده است بنابراین کلیه سازه‌ها از روایی همگرایی مناسب برخوردار هستند.

۳- روایی واگرایی

1. Convergent Validity

۱. آلفای کرونباخ = مقدار قابل قبول بالای ۰,۷

۲. ضریب اعتبار = مقدار قابل قبول بالای ۰,۷

۳. Composite Reliability: پایایی ترکیبی ضریب قابلیت اطمینان ساختاری = مقدار قابل قبول بالای ۰,۷

۴. Average Variance Extracted (AVE): میانگین واریانس استخراج شده = مقدار قابل قبول بالای ۰,۵



اعتبار واگرا زمانی به وجود می‌آید که طبق نظریه، پیش‌بینی می‌شود دو متغیر با یکدیگر همبستگی کامل نداشته و امتیازاتی که پس از اندازه‌گیری آن‌ها به دست می‌آید نیز به‌صورت تجربی آن را ثابت کند. نتایج مربوط به روایی واگرایی در جدول شماره ۱۱- آمده است.

جدول ۱۱- شاخص‌ها و مقادیر به‌دست آمده برای تعیین روایی همگرایی مقیاس

نام متغیر	خرد جمعی	امنیت مشارکت سیاسی	آگاهی اجتماعی	سازمان‌دهی اجتماعی-سیاسی
شکل‌گیری خرد جمعی	۰,۷۹۳			
امنیت مشارکت سیاسی	۰,۸۷۱	۰,۹۷۵		
آگاهی اجتماعی	۰,۸۲۳	۰,۹۰۹	۰,۹۱۶	
سازمان‌دهی اجتماعی-سیاسی	۰,۸۶۷	۰,۹۰۹	۰,۸۸۹	۰,۸۴۰

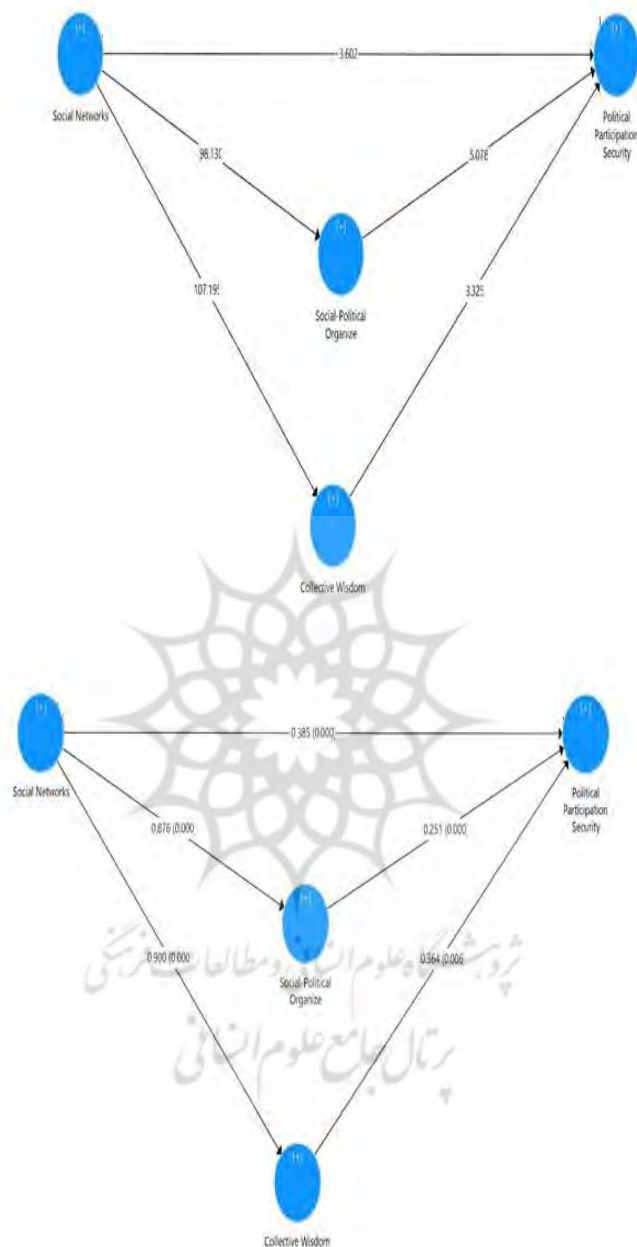
نتایج مربوط به روایی واگرایی سازه‌ها نیز نشان از تأیید گویه‌ها است، بدین‌صورت که اگر تمامی اعداد قطر اصلی از اعداد زیرین و دست راستی خود بیشتر باشند مدل دارای روایی واگرایی مناسبی است که اعداد قطر اصلی با رنگ مشخص شده‌اند که بیشتر از اعداد دست راستی و زیرین خود هستند.

۴- برازش مدل

در تکنیک حداقل مجزورات جزیی در نرم‌افزار اسمارت پی آل اس به‌طور معمول از سه شاخص ضریب تعیین R^2 ، شاخص Q^2 و آماره GOF استفاده می‌شود. مهم‌ترین شاخص برازش مدل در تکنیک حداقل مجزورات جزیی، شاخص GOF است. معیار GOF توسط تننهاوس و همکاران (۲۰۰۴) ابداع گردید. وتزلس و همکاران (۲۰۰۹) سه مقدار ۰,۱، ۰,۲۵، ۰,۳۶ را به عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای GOF معرفی نموده‌اند. محاسبه مقدار GOF نشان داد که شاخص برازش کلی مدل بزرگ‌تر از ۰,۳۶ است ($GOF=0.602$) بنابراین نشانگر برازش قوی و مناسب الگوی آزمون شده است.

$$GOF = \sqrt{\text{Communalities} + R^2} = \sqrt{0.469 \times 0.789} = 0.602$$





شکل ۱- نتایج مدل معادلات ساختاری فرضیه‌های تحقیق (حالت معنی‌داری) شکل ۲- نتایج مدل معادلات ساختاری فرضیه‌های تحقیق (حالت معنی‌داری)



جدول ۱۲- نتایج آزمون فرضیات

فرضیه	مسیر	r	R2	ضریب استاندارد	VAF	Z	نتیجه
اول	شبکه‌های اجتماعی (مجازی) با امنیت مشارکت سیاسی به واسطه سازمان‌دهی اجتماعی-سیاسی رابطه دارد	۰,۲۲۰	۰,۰۴۸	۰,۲۲۰	۰,۳۶۳	۵,۲۰۹	قبول
دوم	شبکه‌های اجتماعی با امنیت مشارکت سیاسی به واسطه شکل‌گیری خرد جمعی رابطه دارد.	۰,۳۲۸	۰,۱۰۷	۰,۳۲۸	۰,۴۶۰	۸,۳۶۲	قبول
فرضیه	مسیر	r	R2	ضریب استاندارد	p-value	t-value	نتیجه
سوم	بین شبکه‌های اجتماعی (مجازی) با سازمان‌دهی اجتماعی-سیاسی رابطه معنی‌داری وجود دارد.	۰,۸۷۵	۰,۷۶۵	۰,۸۷۵	۰,۰۰۰	۹۸,۱۳۰	قبول
چهارم	بین شبکه‌های اجتماعی (مجازی) با شکل‌گیری خرد جمعی رابطه معنی‌داری وجود دارد.	۰,۹۰۰	۰,۸۱۰	۰,۹۰۰	۰,۰۰۰	۱۰۷,۱۹۵	قبول
پنجم	بین شبکه‌های اجتماعی (مجازی) با امنیت مشارکت	۰,۳۸۵	۰,۱۴۸	۰,۳۸۵	۰,۰۰۰	۳,۶۰۲	قبول



						سیاسی رابطه معنی- داری وجود دارد.	
قبول	۵,۰۸۷	۰,۰۰۰	۰,۲۵۱	۰,۰۶۳	۰,۲۵۱	بین سازمان‌دهی اجتماعی-سیاسی با امنیت مشارکت سیاسی رابطه معنی- داری وجود دارد.	ششم
قبول	۳,۳۲۵	۰,۰۰۶	۰,۳۶۴	۰,۱۳۲	۰,۳۶۴	بین شکل‌گیری خرد جمعی با امنیت مشارکت سیاسی رابطه معنی‌داری وجود دارد.	هفتم

آزمون فرضیه‌ها

نتیجه آزمون فرضیه اول نشان داد مطابق با سطح معنی‌داری به‌دست‌آمده Z که $۵,۲۰۹$ است ($z=5.209$) و مقدار Z بزرگ‌تر از $۱,۹۶+$ است می‌توان گفت در سطح اطمینان ۹۵ درصد، شبکه‌های اجتماعی بر امنیت مشارکت سیاسی به‌واسطه سازمان‌دهی اجتماعی-سیاسی رابطه معنادار دارد. نتایج به‌دست‌آمده از آزمون VAF نشان داد $۳۶,۳$ درصد از اثر کل شبکه‌های اجتماعی بر امنیت مشارکت سیاسی به‌واسطه سازمان‌دهی اجتماعی-سیاسی تبیین می‌شود. همچنین ضریب تأثیر نیز مثبت $۰,۲۲۰$ است ($\beta=0.220$)؛ که نشان می‌دهد شبکه‌های اجتماعی بر امنیت مشارکت سیاسی به‌واسطه سازمان‌دهی اجتماعی-سیاسی تأثیر مثبت دارد.

نتیجه آزمون فرضیه دوم نشان داد مطابق با سطح معنی‌داری به‌دست‌آمده Z که $۸,۳۶۲$ است ($z=8.362$) و مقدار Z بزرگ‌تر از $۱,۹۶+$ است می‌توان گفت در سطح اطمینان ۹۵ درصد، شبکه‌های اجتماعی بر امنیت مشارکت سیاسی به‌واسطه خرد جمعی رابطه معنادار دارد. نتایج به‌دست‌آمده از آزمون VAF نشان داد $۳۲,۸$ درصد از اثر کل شبکه‌های اجتماعی بر امنیت مشارکت سیاسی به‌واسطه خرد جمعی تبیین می‌شود. همچنین ضریب تأثیر نیز مثبت $۰,۳۲۸$ است ($\beta=0.328$)؛ که نشان می‌دهد شبکه‌های اجتماعی بر امنیت مشارکت سیاسی به‌واسطه خرد جمعی تأثیر مثبت دارد.

در فرضیه سوم، سطح معنی‌داری به‌دست‌آمده برای مسیر سوم مطلوب و بزرگ‌تر از $۱,۹۶+$ است ($t\text{-value}=98.130$) و ضریب مسیر (و همبستگی) نیز مثبت بود ($\beta=0.875$)؛



بنابراین فرضیه سوم تأیید می‌شود؛ به عبارت بهتر، بین شبکه‌های اجتماعی (مجازی) با سازمان‌دهی سیاسی-اجتماعی رابطه معنادار و مثبت وجود دارد.

در فرضیه چهارم، سطح معنی‌داری به‌دست‌آمده برای مسیر چهارم مطلوب و بزرگ‌تر از ۱,۹۶+ است ($t\text{-value}=107.195$) و ضریب مسیر (و همبستگی) نیز مثبت بود ($0.900=\beta$)؛ بنابراین فرضیه چهارم تأیید می‌شود؛ به عبارت بهتر، بین شبکه‌های اجتماعی (مجازی) با شکل‌گیری خرد جمعی رابطه معنادار و مثبت وجود دارد.

در فرضیه پنجم، سطح معنی‌داری به‌دست‌آمده برای مسیر پنجم مطلوب و بزرگ‌تر از ۱,۹۶+ است ($t\text{-value}=3.602$) و ضریب مسیر (و همبستگی) نیز مثبت بود ($0.385=\beta$)؛ بنابراین فرضیه پنجم تأیید می‌شود؛ به عبارت بهتر، بین شبکه‌های اجتماعی (مجازی) با امنیت مشارکت سیاسی رابطه معنادار و مثبت وجود دارد.

در فرضیه ششم، سطح معنی‌داری به‌دست‌آمده برای مسیر ششم مطلوب و بزرگ‌تر از ۱,۹۶+ است ($t\text{-value}=5.078$) و ضریب مسیر (و همبستگی) نیز مثبت بود ($0.251=\beta$)؛ بنابراین فرضیه ششم تأیید می‌شود؛ به عبارت بهتر، بین سازمان‌دهی اجتماعی-سیاسی و امنیت مشارکت سیاسی رابطه معنادار و مثبت وجود دارد.

در فرضیه هفتم، سطح معنی‌داری به‌دست‌آمده برای مسیر هفتم مطلوب و بزرگ‌تر از ۱,۹۶+ است ($t\text{-value}=3.325$) و ضریب مسیر (و همبستگی) نیز مثبت بود ($0.364=\beta$)؛ بنابراین فرضیه هفتم تأیید می‌شود؛ به عبارت بهتر، بین خرد جمعی و امنیت مشارکت سیاسی رابطه معنادار و مثبت وجود دارد.

۵- بحث، نتیجه‌گیری و پیشنهادها

۵-۱- بحث

امروزه نظام‌های سیاسی با پیچیدگی روزافزون جوامع به مشارکت سیاسی بیش‌ازپیش نیازمند هستند و امنیت این حوزه حائز اهمیت فراوانی است. شبکه‌های اجتماعی می‌توانند به‌واسطه تبادل اطلاعات و شناسایی افراد و گروه‌ها و احزاب و... کمک بزرگی در حوزه تأمین امنیت ایفا نمایند مشروط بر این که ساختارها و بسترهای لازم در حاکمیت‌ها وجود داشته باشد. مقاله حاضر باهدف شناسایی ارتباط بین شبکه‌های اجتماعی (مجازی) بر امنیت مشارکت سیاسی با نقش میانجی شکل‌گیری خرد جمعی و سازمان‌دهی اجتماعی-سیاسی انجام شد.



۵-۲- نتیجه گیری

نتیجه فرضیه اول نشان داد؛ شبکه‌های اجتماعی بر امنیت مشارکت سیاسی به واسطه سازمان‌دهی اجتماعی-سیاسی تأثیر مثبت دارد. این یافته همسو با یافته‌های شنایدر (۱۴۰۰) - کائور و دورسی و همکاران (۲۰۱۹) است. بر اساس نظریات بوزان شبکه‌های اجتماعی می‌توانند امنیت در سطح فردی و جمعی را تحت تأثیر قرار داده و باعث افزایش آگاهی اجتماعی و سازمان‌دهی شوند و لازمه امنیت فردی و اجتماعی آگاهی و اعتماد اجتماعی است که پایه و اساس خرد و تعقل جمعی جریان پویای تفکر در اندیشه انبوه کاربران است که نوعی همدلی و نزدیکی بین احساسات در بین شهروندان را به وجود آورده و درواقع هرچقدر استفاده از شبکه‌های اجتماعی بیشتر باشد به نظر می‌رسد آگاهی اجتماعی شهروندان نیز از موضوعات مختلف ارتقاء یافته و نوعی خردجمعی و همدلی بیشتر در موضوعات مختلف بین گروه‌ها در راستای اهداف مشترک به وجود می‌آید.

نتیجه فرضیه دوم نشان داد؛ شبکه‌های اجتماعی با امنیت مشارکت سیاسی به واسطه شکل‌گیری خردجمعی رابطه معنادار و مثبت دارد. این یافته‌ها همسو با یافته‌های تیری (۲۰۲۰) - مکسونی (۲۰۲۰) است. در شرایط امروزی کشورمان به‌ویژه در شهر تهران، مشارکت و همکاری شهروندان نقش مهمی در تأمین امنیت اجتماعی-سیاسی، فرهنگی و... دارد. خردجمعی به‌عنوان برآیند نظرات گروهی از افراد به‌جای یک متخصص، نوعی حرکت مداوم به سمت مشارکت است که سبب می‌شود سطح علاقه‌مندی و اعتماد اجتماعی شهروندان بالاتر رفته و درواقع زمانی که تصمیم‌گیری در محله، ناحیه و مناطق شهری توسط شهروندان یا نمایندگان منتخب واقعی آن‌ها صورت می‌گیرد سطح مشارکت و همکاری آن‌ها نیز افزایش می‌یابد. در خردجمعی نوعی حساسیت اجتماعی رشد پیدا می‌کند که در آن اعضای جامعه به‌خوبی احساسات یکدیگر را درک می‌نمایند و زمانی که چنین همدلی به وجود آمد، طبیعی است که در عرصه‌های مختلف سیاسی - اجتماعی همکاری‌ها و تعاملات خوبی صورت می‌گیرد بالأخص در انتخابات که کاربران در تأمین امنیت انتخابات به‌عنوان سبیل امنیت مشارکت سیاسی نیز مشارکت فعالی خواهند داشت چراکه اساساً مشارکت سیاسی برای آن‌ها نقشی تعیین‌کننده‌ای در سرنوشتشان خواهد داشت که باید امنیت آن را با خردجمعی و تفکر آگاهانه سازمان‌دهی و تأمین نمایند.

نتیجه فرضیه سوم نشان داد؛ بین شبکه‌های اجتماعی (مجازی) با سازمان‌دهی اجتماعی-سیاسی رابطه معنادار و مثبت وجود دارد. این یافته‌ها همسو با یافته‌های شنایدر (۱۴۰۰) - کائور و دورسی و همکاران (۲۰۱۹) است. اساساً اهمیت سطح سازمان‌دهی



اجتماعی_سیاسی بسیار حائز اهمیت بوده و این موضوع باعث می‌شود در بین گروه‌ها و افراد جامعه نوعی مشارکت و همکاری برای برقراری بهتر و بیشتر امنیت به وجود آورند. لذا شبکه‌های اجتماعی امروزه میدان مهمی برای تعاملات اجتماعی_سیاسی و عامل اثرگذار در شکل‌دهی اندیشه و عمل انسان‌ها به شمار می‌روند و درواقع یکی از ابزارهای نوین برای تعاملات عصر کنونی بوده و از طریق شکل‌دهی خرد جمعی نوعی، سازمان‌دهی اجتماعی_سیاسی را در قالب بسیج افکار عمومی و حضور فیزیکی شهروندان، گروه‌ها، احزاب و... در امنیت عرصه‌های مختلف (اجتماعی، سیاسی، امنیتی، مشارکتی و...) ایجاد نموده و بر آن‌ها تأثیرگذارند.

نتیجه فرضیه چهارم نشان داد؛ بین شبکه‌های اجتماعی (مجازی) با شکل‌گیری خرد جمعی رابطه معنادار و مثبت وجود دارد. این یافته‌ها همسو با یافته‌های زارع و همکاران (۱۳۹۴) - مک سوینی (۲۰۲۰) - تیری (۲۰۲۰) است. آگاهی اجتماعی سبب افزایش مسئولیت-پذیری اجتماعی می‌شود و این مسئولیت‌پذیری نقش مهمی در مشارکت اجتماعی و ورود به حوزه‌هایی نظیر انتخابات و مشارکت در آن دارند درواقع وقتی سطح آگاهی اجتماعی شهروندان در سطح بالایی باشد سعی و تلاش در برقرار امنیت مشارکت سیاسی را دارند. با توجه به این‌که در مشارکت سیاسی خودآگاهی اجتماعی نیز نقش دارد بنابراین جوامعی که دارای سطح بالایی از آگاهی اجتماعی هستند دارای سطح بالایی از مشارکت سیاسی نیز هستند و به این مساله باید اشاره کرد چون با ظهور شبکه‌های اجتماعی، سطح آگاهی اجتماعی در بین اقشار مختلف رشد می‌کند و مرتفع می‌گردد. قطعاً تأثیرات خود را بروز می‌دهد.

نتیجه فرضیه پنجم نشان داد؛ بین شبکه‌های اجتماعی (مجازی) با امنیت مشارکت سیاسی رابطه معنادار و مثبت وجود دارد. این یافته همسو با یافته‌های زارع و همکاران (۱۳۹۴) - شهرام نیا و همکاران (۱۳۹۶) - ناصری زاده (۱۳۹۹) است. شبکه‌های اجتماعی به‌عنوان ابزارهای قدرتمند ارتباطی، می‌توانند نتایج مثبت و منفی قابل توجهی بر امنیت اجتماعی و امنیت مشارکت سیاسی داشته باشند. هرچند استفاده از شبکه‌های اجتماعی به‌صورت گسترده با کمی تأخیر در کشور ما آغاز شد، توانست بسیار سریع جای خود را در میان رسانه‌ها باز کند و کم‌کم حتی به فکر جایگزین شدن با آن‌ها هم بیفتد؛ اما در ایران همیشه موضوعات انتخابات و مشارکت سیاسی دارای بار امنیتی قوی است بنابراین در انتخابات سال ۱۳۸۸ مشاهده شد که اغلب ناامنی حاصل از موضوع "تقلب در انتخابات" نیز بر عهده شبکه‌های اجتماعی گذاشته شد. در جامعه امروز ایران شبکه‌های اجتماعی مجازی با امنیت در حوزه‌های مختلف ارتباط تنگاتنگی دارند و باید به موضوعی مهم اشاره کرد.



نتیجه فرضیه ششم نشان داد؛ بین سازمان‌دهی اجتماعی-سیاسی با امنیت مشارکت سیاسی رابطه معنادار مثبت وجود دارد این یافته همسو با یافته‌های عسگری سواجانی (۱۳۹۷) - بیژن و همکاران (۱۴۰۰) است. نقش شبکه‌های اجتماعی نسبت به دهه‌های قبل بسیار پررنگ‌تر شده است. بسیاری از شهروندان ایرانی به‌ویژه در شهر تهران منبع اصلی خبر و آگاهی‌شان شبکه‌های اجتماعی است و سازمان‌دهی درست در راستای جلب بیشتر مشارکت مردم و احساس حضور در جامعه همراه با آگاهی است هرچقدر سازمان‌دهی اجتماعی-سیاسی گروه‌ها و احزاب در راستای منافع ملی باشد بهتر می‌توان در حوزه‌های مختلف از جمله امنیت مشارکت سیاسی اقدامات مثبت‌تری را ارائه و تأمین کرد.

نتیجه فرضیه هفتم نشان داد؛ بین شکل‌گیری خردجمعی با امنیت مشارکت سیاسی رابطه معنادار و مثبت وجود دارد این یافته همسو با یافته‌های ناصری زاده (۱۳۹۹) - کائور و دورسی و همکاران (۲۰۱۹) - مک سوینی (۲۰۲۰) است. استفاده از شبکه‌های اجتماعی به افزایش مشارکت سیاسی افراد به‌واسطه خرد جمعی پویا کمک می‌کند. این پلتفرم‌ها به کاربران این امکان را می‌دهند که نظرات و تجربیات خود را به اشتراک بگذارند و با یکدیگر در مورد مسائل سیاسی بحث و در فعالیت‌های اجتماعی و سیاسی شرکت کنند. به‌ویژه، افرادی که به‌طور فعال در گروه‌های اجتماعی مجازی عضویت دارند، بیشتر در فعالیت‌های سیاسی مشارکت می‌کنند.

۵-۳- پیشنهادهای منطبق بر یافته‌های تحقیق

- (۱) - پیشنهاد می‌شود که سیاست‌گذاران و فعالان اجتماعی به استفاده بهینه از شبکه‌های اجتماعی در راستای تقویت مشارکت سیاسی و امنیت اجتماعی توجه ویژه‌ای داشته باشند و همچنین، نیاز به ایجاد راهکارهایی برای مدیریت چالش‌های امنیتی و فراهم کردن فضایی امن برای مشارکت سیاسی احساس می‌شود.
- (۲) پیشنهاد می‌شود با بومی کردن رسانه‌ها و سکوهای پیام‌رسان بر اساس فرهنگ و نیازمندی‌های مردم و دولت درک بهتری از چگونگی ارتباطات در شبکه‌های اجتماعی بر رفتارهای سیاسی و اجتماعی برای جامعه تدوین نمود.
- (۳) پیشنهاد تبیین سند راهبردی تعامل فرهنگی و اجتماعی نهادهای حاکمیتی و مراکز دولتی در راستای هماهنگی اقدامات آگاهی‌بخش و ارتقای سطح سند سواد رسانه‌ای مردم سواد رسانه‌ای می‌تواند مخاطبان را از انفعال خارج و نسبت به بالا بردن سطح آگاهی در مورد این فضا شبکه‌های اجتماعی (مجازی) تنظیم و اتخاذ تصمیمات



درست و سازمان‌دهی شده و هدفمند در راستای اهداف مطروحه مردم و دولت صورت پذیرد.

(۴) پیشنهاد می‌شود با ایجاد موج و جریان بزرگ ارتقای سواد رسانه‌ای با رویکرد ارتقاء سطح فرهنگ اجتماعی - سیاسی جامعه را مرتفع نمود.

(۵) پیشنهاد می‌شود با ایجاد و استقرار سرفصل‌های مشخص و گویا در خصوص مصون‌سازی و واکسینه کردن مردم در برابر آسیب‌ها و تهدیدات فرهنگی- اجتماعی - سیاسی شبکه‌های اجتماعی (مجازی) در دانشگاه‌ها، مراکز آموزشی و... اجرایی گردد.

(۶) پیشنهاد می‌شود با تولید برنامه‌های هشداردهنده، روشنگر و آگاهی‌بخش برای گروه‌های مخاطب شبکه‌های اجتماعی از طریق رسانه ملی از قبیل (ساخت و پخش فیلم‌ها و سریال‌هایی و موشن گرافی و اینفوگرافی و مستند و... و احصاء محاسن و معایب آن) تهیه گردد.

(۷) پیشنهاد می‌شود با ترویج فرهنگ استفاده مناسب از شبکه‌های اجتماعی بر اساس باورها و ارزش‌ها و هنجارها و اعتقادات دینی و مذهبی کارهای بیشتری در سطح کلان صورت پذیرد.

(۸) پیشنهاد می‌شود گروه‌های اجتماعی ساکن در محلات در انتخابات شوراهای تشکلی‌های صنفی و... حداقل مشارکت را داشته و با سازمان‌دهی اجتماعی-سیاسی تخصصی اعضای محلات منجر به ارتقای مشارکت سیاسی و امنیت آن شده و با تجربه یک چنین کارزارهای انتخاباتی موانع و مشکلات خود را مرتفع نموده تا در عرصه‌های بزرگ‌تر با موانع و مشکلات کمتری مواجه باشند.

۵-۴- محدودیت‌های تحقیق:

۱- وسعت و ناهمگنی قلمرو مکانی پژوهش دسترسی به نمونه آماری را با مسائل و مشکلاتی مواجه می‌ساخت.

۲- از دیگر محدودیت‌های این پژوهش کمبود نمونه آماری، محدود بودن جامعه آماری به شهر تهران و محدود بودن تعمیم به سایر مناطق و شهرها، نبود زمان و هزینه لازم برای گسترده کردن پژوهش.

۳- عدم همکاری و مشارکت پاسخگویان و مسائل مربوط به جلب اعتماد در مناطق مورد مطالعه از جمله محدودیت‌های دیگر تحقیق بود.

۴- با توجه به اینکه پژوهش از شهروندان تهرانی انجام گرفت بسیاری از شهروندان از پر کردن این پرسشنامه واهمه داشتند و اکثراً تردید داشتند که آیا چنین پرسشنامه‌ای را پر



کنند یا نه؟ برای همین پیدا کردن شهروندانی که به راحتی این پرسشنامه را پر کنند خیلی زمان بر بود.

۵-۵- قدرتدانی

از معاونت پژوهش دانشگاه آزاد اسلامی واحد بابل که زمینه انجام این پژوهش را فراهم نمودند و نیز مسئولین و کارکنان این دانشگاه کمال تشکر و قدرتدانی را دارم. این مقاله استخراج شده از رساله دکتری با عنوان تبیین جامعه‌شناختی تأثیر شبکه‌های اجتماعی (مجازی) بر امنیت مشارکت سیاسی در جمهوری اسلامی ایران در رشته جامعه‌شناسی سیاسی دانشگاه آزاد اسلامی بابل می‌باشد.

۶- منابع

۶-۱- منابع فارسی

مقاله‌ها

- ۱) اکبری، اسحاق و اکبری، احسان و موسوی، سیدسعید و فارسی، محمد (۱۳۹۹). فرصت‌ها و تهدیدات شبکه‌های اجتماعی و تأثیر آن بر امنیت ملی ایران، کنفرانس بین‌المللی فقه، حقوق، روانشناسی و علوم تربیتی در ایران و جهان اسلام، کرج.
- ۲) امیدی شهرکی، مجید و جلال پور، شیوا (۱۳۹۷). بررسی و ارزیابی نقش احزاب در میزان توسعه‌یافتگی سیاسی (مطالعه موردی تاریخ معاصر ایران)، کنفرانس ملی دستاوردهای نوین جهان در تعلیم و تربیت، روانشناسی، حقوق و مطالعات فرهنگی - اجتماعی، خوی.
- ۳) بیژن، عارف، اعجازی، احسان، لکزی، مهدی. (۱۳۹۸). واکاوی میزان تأثیرگذاری شبکه‌های اجتماعی بر مشارکت سیاسی (مطالعه موردی: ایران و روسیه در سال‌های ۲۰۲۰-۲۰۱۰). پژوهشنامه علوم سیاسی، ۱۴(۴)، ۳۷-۸۰.
- ۴) جهانگیری، مسعود (۱۳۹۴). توسعه سیاسی و موانع آن در ایران و کشورهای خاورمیانه، کنفرانس بین‌المللی علوم انسانی، روانشناسی و علوم اجتماعی، تهران.
- ۵) خانیکی، هادی؛ یوسف، خجیر (۱۳۹۷). رسانه‌های اجتماعی و مشارکت سیاسی؛ فراتحلیل مشارکت سیاسی کاربران رسانه‌های اجتماعی. مطالعات میان‌رشته‌ای در علوم انسانی. ۱۱ (۱): ۴۱-۱۰۱-۱۲۷.
- ۶) رجبی، روشنگر و هاشمی، شهناز (۱۴۰۰). تأثیر محتوای شبکه‌های اجتماعی بر احساس مسئولیت اجتماعی شهروندان، نهمین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روانشناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگی، تهران.
- ۷) رحمتی، اسماعیل (۱۴۰۱). نقش مدیریت شهری در سازمان‌دهی سیاسی فضای شهر رشت، هشتمین کنگره سالانه بین‌المللی عمران، معماری و توسعه شهری، تهران.



- ۸) رضائی، مریم (۱۴۰۱). الگویابی خرد جمعی در سطح نظری و ارائه یک مدل تحلیلی-تلفیقی برای آن. مجله جامعه‌شناسی ایران. ۲۳ (۱): ۲۵-۵۳.
- ۹) زارعی، مصطفی؛ افروغ، عبدالمحمد؛ اکبر قاسمی، علی. (۱۳۹۴). بررسی نقش رسانه‌ای شبکه‌های اجتماعی مجازی با رویکرد مشارکت سیاسی و اجتماعی مردم در استان بوشهر. فصلنامه علمی تخصصی دانش انتظامی بوشهر، ۶ (۲۰)، ۶۰-۷۵.
- ۱۰) سادات نعیمی، طاهره؛ فرنیان، اصغر (۱۴۰۰). نقش و جایگاه شبکه‌های اجتماعی در شکل‌دهی به افکار عمومی. دانش تفسیر سیاسی. ۳ (۷): ۱-۲۶.
- ۱۱) شجاعی، حسن و فرهادی، صادق و کیانی، سارا (۱۴۰۰). فرا تحلیل رابطه آگاهی اجتماعی با مشارکت سیاسی، نهمین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روانشناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگی، تهران.
- ۱۲) شهرام نیا، امیرمسعود؛ ابراهیمی پور، حوا؛ محموداوغلی، رضا؛ ملکان، مجید. (۱۳۹۶). سنجش تأثیر شبکه‌های اجتماعی بر مشارکت سیاسی: مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه مازندران. جامعه‌شناسی کاربردی، ۲۸ (۱)، ۱۹-۳۲.
- ۱۳) صفایی، صفی اله و زارعی مرام، محمدحسین (۱۳۹۸). بررسی عوامل اقتصادی-اجتماعی مؤثر بر احساس آرامش و امنیت اجتماعی زنان دانشگاه پیام نور همدان، سومین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در علوم انسانی و مطالعات فرهنگی اجتماعی، تهران.
- ۱۴) عزیزی، سعید؛ افضل، رسول (۱۴۰۱). آسیب‌شناسی سازمان‌دهی سیاسی فضا در ایران از منظر رهیافت ساختار-کارگزار. نشریه آمایش سیاسی فضا. ۴ (۳): ۱۹۱-۱۷۴.
- ۱۵) عسکری پور، حبیب (۱۳۹۵). گفتمان دولت یازدهم و توسعه سیاسی در ایران با تأکید بر گفتمان سیاست خارجی در فرایند توافق هسته‌ای با استفاده از نظریه لاکلا-موف، نخستین کنگره بین‌المللی جامع علوم سیاسی ایران.
- ۱۶) عسکری سواجانی، صدیقه (۱۳۹۷). بررسی نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی بر مشارکت سیاسی دانشجویان دانشگاه پیام نور خرم‌آباد، چهارمین کنفرانس ملی توانمندسازی جامعه در حوزه علوم انسانی و مطالعات مدیریت، تهران.
- ۱۷) فخرساعات، زهره (۱۳۹۸). نقش شبکه‌های اجتماعی به‌عنوان تهدیدی نوپدید بر تضعیف بنیان خانواده و امنیت عمومی، دومین همایش ملی آسیب‌های اجتماعی، اردبیل.
- ۱۸) قطب، آیداسادات و خاکپور، امین (۱۳۹۵). تحلیل عوامل مؤثر بر احساس امنیت زنان در فضاهای شهری نمونه موردی: محله چیدر تهران، همایش بین‌المللی زنان و زندگی شهری، تهران.
- ۱۹) کاظمی نجف‌آبادی، حسنا؛ عقیلی، سیدوحید؛ دلاور، علی. (۱۳۹۷). نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی بر شکل‌گیری ارتباطات بین فرهنگی (در ایران). مطالعات بین‌رشته‌ای در رسانه و فرهنگ ۸ (۱): ۲۱۳-۱۹۵.



- (۲۰) کریمی راهجردی، اشرف؛ قوام، سیدعبدالعلی؛ خرازی، زهرا؛ گرانمایه پور، علی (۱۴۰۲). آثار رسانه‌های غیررسمی بر خرد جمعی (مطالعه موردی: انتخابات ریاست جمهوری ایران). نشریه دانش سیاسی. ۱۷ (۲): ۵۶۸-۵۴۷.
- (۲۱) کیانی، ولی‌اله؛ طاهری، ابوالقاسم؛ ازغندی، علیرضا (۱۴۰۱). تأثیر مشارکت سیاسی بر امنیت ملی ایران در بازه زمانی (خرداد ۱۳۷۶ تا تیر ۱۳۸۴). نشریه رهیافت انقلاب اسلامی. ۱۶ (۵۸): ۸۶-۶۷.
- (۲۲) گودرزی، رؤیا و نجفعلی نسب، معزز و رفیعی، رضا (۱۳۹۷). بررسی تأثیر شبکه‌های اجتماعی مجازی بر توسعه امنیت فرهنگی و اجتماعی شهر تهران (منطقه هجده)، چهارمین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی در ایران، تهران.
- (۲۳) لطفی، حیدر (۱۳۹۵). سازماندهی سیاسی فضا بر اساس شاخص‌های توسعه پایدار در پراکنش فضایی نابرابری‌های ناحیه ایی در سه استان خراسان بزرگ. پژوهشنامه خراسان بزرگ. ۷ (۲۴): ۹۰-۷۵.
- (۲۴) محمدی، مرجان (۱۴۰۲). ارائه راهکار جهت افزایش مشارکت سیاسی دانشجویان با توجه به روابط میان فردی مؤثر در رسانه‌های اجتماعی، هفتمین همایش ملی افق‌های نوین در مدیریت، اقتصاد و کامپیوتر، تهران.
- (۲۵) موسوی، سیدجمال‌الدین؛ ویسی، هادی؛ مهکویی، حجت؛ خادم‌الحسینی، احمد (۱۴۰۱). تحلیلی بر جایگاه عدالت فضایی استان هرمزگان بر اساس شاخص‌های سازماندهی سیاسی فضا نسبت به دیگر استان‌های ایران. نشریه برنامه‌ریزی منطقه‌ای. ۱۲ (۴۵): ۱۵۷-۱۷۶.
- (۲۶) مهاجرانی، علی‌اصغر و گلستان، زهرا و امیری میکال، صدیقه (۱۳۹۴). بررسی عوامل مؤثر بر امنیت و احساس امنیت اجتماعی زنان، دومین کنفرانس بین‌المللی روانشناسی، علوم تربیتی و سبک زندگی، مشهد.
- (۲۷) میرزایی، مریم؛ رحیمی، صالح؛ مرادی، محمود (۱۳۹۵). بررسی نقش شبکه‌های اجتماعی در تبادلات علمی (مطالعه موردی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه رازی). نشریه کتابداری و اطلاع‌رسانی. ۱۹ (۱): ۱۳۰-۱۰۸.
- (۲۸) ناصری زاده، سیدعلی (۱۳۹۹). بررسی رابطه بین میزان حضور در شبکه‌های اجتماعی مجازی با مسائل سیاسی و امنیتی، دومین همایش ملی امنیت اقتدار و پیشرفت، تهران.
- (۲۹) ناصری زاده، سیدعلی (۱۳۹۹). بررسی رابطه بین میزان حضور در شبکه‌های اجتماعی مجازی با مسائل سیاسی و امنیتی، دومین همایش ملی امنیت اقتدار و پیشرفت، تهران.



References (in Persian)

۶-۲- منابع فارسی به لاتین

1. Akbari, Eshaq and Akbari, Ehsan and Mousavi, Seyed Saeed and Farsi, Mohammad (2019). Opportunities and threats of social networks and their impact on Iran's national security, International Conference on Jurisprudence, Law, Psychology and Educational Sciences in Iran and the Islamic World, Karaj.
2. Omid Shahraki, Majid and Jalalpour, Shiva (2018). Study and evaluation of the role of parties in the level of political development (case study of contemporary Iranian history), National Conference on New World Achievements in Education, Psychology, Law and Socio-Cultural Studies, Khoy.
3. Bijan, Aref, Ejazi, Ehsan, Lakzi, Mehdi. (2019). Analysis of the level of impact of social networks on political participation (case study: Iran and Russia in 2010-2020). Journal of Political Science, 14(4), 37-80.
4. Jahangiri, Masoud (2015). Political development and its obstacles in Iran and the Eastern countries Middle, International Conference on Humanities, Psychology and Social Sciences, Tehran.
5. Khaniki, Hadi; Yousef, Khojir (2018). Social Media and Political Participation; Meta-Analysis of Political Participation of Social Media Users. Interdisciplinary Studies in the Humanities. 11 (1) 41: 101-127.
6. Rajabi, Roshanek and Hashemi, Shahnaz (2017). The Effect of Social Network Content on Citizens' Sense of Social Responsibility, 9th National Conference on Sustainable Development in Educational Sciences and Psychology, Social and Cultural Studies, Tehran.
7. Rahmati, Esmaeil (1401). The role of urban management in the political organization of Rasht city space, 8th Annual International Congress of Civil Engineering, Architecture and Urban Development, Tehran.
8. Rezaei, Maryam (1401). Modeling collective wisdom at the theoretical level and presenting an analytical-synthesis model for it. Iranian Journal of Sociology. 23 (1): 53-25.
9. Zarei, Mostafa; Afrogh, Abdolmohammad; Akbar Ghasemi, Ali. (1394). Investigating the media role of virtual social networks with the approach of people's political and social participation in Bushehr province. Specialized quarterly scientific journal of Bushehr Police Knowledge, 6 (20), 60-75.
10. Sadat Naeimi, Tahereh; Farnian, Asghar (1400). The role and position of social networks in shaping public opinion. Journal of Political Analysis. 3 (7): 26-1.
11. Shojaei, Hassan and Farhadi, Sadegh and Kiani, Sara (1400). Meta-analysis of the relationship between social awareness and political participation, 9th National Conference on Sustainable Development in Educational Sciences and Psychology, Social and Cultural Studies, Tehran.
12. Shahramnia, Amir Masoud; Ebrahimipour, Hava; Mahmoudovgholi, Reza; Malekan, Majid. (2017). Measuring the impact of social networks on political participation: A case study of students at the University of Mazandaran. Applied Sociology, 28(1), 19-32.
13. Safaei, Safiollah and Zarei Maram, Mohammad Hossein (2019). Study of socio-economic factors affecting the feeling of peace and social security of women at Payam Noor University, Hamadan, Third National Conference on Innovation and Research in Humanities and Social Cultural Studies, Tehran.



14. Azizi, Saeed; Afzali, Rasoul (2018). Pathology of political organization of space in Iran from the perspective of the structure-agent approach. *Journal of Political Planning of Space*. 4 (3): 191-174.
15. Askaripour, Habib (2016). Discourse of the 11th government and political development in Iran with emphasis on foreign policy discourse in the nuclear agreement process using the Laclau-Mouff theory, First International Comprehensive Congress of Iranian Political Sciences.
16. Askari-Sawajani, Sedighe (2018). Study of the role of virtual social networks on political participation of students at Payam Noor University, Khorramabad, Fourth National Conference on Community Empowerment in the Field of Humanities and Management Studies, Tehran.
17. Fakhr-Saadat, Zohreh (2019). The role of social networks as an emerging threat to the weakening of the family foundation and public security, Second National Conference on Social Harms, Ardabil.
18. Qotb, Aida Sadat and Khakpour, Amin (2016). Analysis of factors affecting women's sense of security in urban spaces, a case study: Chizar neighborhood, Tehran, International Conference on Women and Urban Life, Tehran.
19. Kazemi Najafa Abadi, Hosna; Aghili, Seyed Vahid; Delavar, Ali. (2018). The role of virtual social networks on the formation of intercultural communication (in Iran). *Interdisciplinary Studies in Media and Culture* 8(1): 213-195.
20. Karimi Rahjerdi, Ashraf; Qavam, Seyed Abdolali; Kharrazi, Zahra; Garanmayehpour, Ali (2013). The effects of informal media on collective wisdom (case study: Iranian presidential elections). *Journal of Political Science*. 17 (2): 568-547.
21. Kiani, Vali-Allah; Taheri, Abolghasem; Azghandi, Alireza (2013). The effect of political participation on Iran's national security in the period (June 1997 to July 2005). *Journal of the Approach to the Islamic Revolution*. 16 (58): 67-86.
22. Goodarzi, Roya and Najafeli-Nasab, Mozaf and Rafiei, Reza (2018). Investigating the effect of virtual social networks on the development of cultural and social security in Tehran (Region Eighteen), Fourth International Conference on Management Research and Humanities in Iran, Tehran.
23. Lotfi, Heidi (2016). Organizing Political Space Based on Sustainable Development Indicators in the Spatial Distribution of Regional Inequalities in Three Provinces of Greater Khorasan. *Journal of Greater Khorasan*. 7 (24): 90-75.
24. Mohammadi, Marjan (1402). Providing a Solution to Increase Students' Political Participation Considering Effective Interpersonal Relationships in Social Media, Seventh National Conference on New Horizons in Management, Economics and Computer, Tehran.
25. Mousavi, Seyed Jamal Al-Din; Veisi, Hadi; Mahkoei, Hojjat; Khadem Al-Husseini, Ahmad (1401). An Analysis of the Position of Spatial Justice in Hormozgan Province Based on the Indicators of Political Organization of Space Compared to Other Iranian Provinces. *Journal of Regional Planning*. 12 (45): 176-157.
26. Mohajerani, Ali Asghar and Golestan, Zahra and Amiri Mikal, Sedighe (2015). Study of factors affecting women's security and sense of social security, Second International Conference on Psychology, Educational Sciences and Lifestyle, Mashhad.



27. Mirzaei, Maryam; Rahimi, Saleh; Moradi, Mahmoud (2016). Study of the role of social networks in scientific exchanges (case study of graduate students of Razi University). *Journal of Library and Information Science*. 19(1): 108-130.
28. Naserizadeh, Seyed Ali (2019). Study of the relationship between the level of presence in virtual social networks and political and security issues, Second National Conference on Security, Authority and Progress, Tehran.
29. Naserizadeh, Seyed Ali (2019). Study of the relationship between the level of presence in virtual social networks and political and security issues, Second National Conference on Security, Authority and Progress, Tehran.

۳-۶- منابع لاتین

1. Batista, Catia. Seither, Julia. Vicente, Pedro C. (2019). Do migrant social networks shape political attitudes and behavior at home? *World Development*, Volume 117, 2019, Pages 328-343, ISSN 0305-750X, <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2019.01.019>.
2. Biavaschi, Costanza and Giuliotti, Corrado and Zenou, Yves (2021). Social Networks and (Political) Assimilation in the Age of Mass Migration (May 22, 2021). Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3851123> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3851123>
3. Bohórquez, G. y Rueda, O. (2019). JYouth and political participation in Colombia's east: the role of social networks and the mass media. *Revista de la Facultad de Derecho y Ciencias Políticas*, 49(130), pp.175-201
4. doi: <http://dx.doi.org/10.18566/rfdcp.v49n130.a08>
5. Fayganoğlu, P. Fayganoğlu, K. and Yalçın, R.C. (2023), "Social Ties or Nature: The Effect of Social Ties on Self-leadership of Gray-collar Workers", Paliszkievicz, J. and Varoğlu, D. (Ed.) *Management and Organizational Studies on Blue- and Gray-collar Workers: Diversity of Collars (International Perspectives on Equality, Diversity and Inclusion, Vol. 8)*, Emerald Publishing Limited, Leeds, pp. 119-138.
6. Ikani, Nikki (2020) European foreign policy in times of crisis: a political development lens, *Journal of European Integration*, 42:5, 767-782, DOI: 10.1080/07036337.2020.1792467.
7. Kassaye Nigusie W.M. Ivkina N.V. (2020). Features of the Political Development of Africa in the Postcolonial Period // *Vestnik RUDN. International Relations*. - 2020. - Vol. 20. - N. 1. - P. 22-38. doi: 10.22363/2313-0660-2020-20-1-22-38
8. Kaur D. Uslu S. Duresi A. (2019) Trust-Based Security Mechanism for Detecting Clusters of Fake Users in Social Networks. In: Barolli L. Takizawa M. Xhafa F. Enokido T. (eds) *Web, Artificial Intelligence and Network Applications*. WAINA 2019. *Advances in Intelligent Systems and Computing*, vol 927.
9. Kim, Y. (2024), "Shame on you! How incivility and absence of supporting evidence in likeminded Facebook comments influence evaluations of ingroup members and online political participation", *Online Information Review*, Vol. 48 No. 3, pp. 619-643.
10. Li B, Fu X, Yue K, Liu L, Liu L and Feng Y. (2020). PoW-Based Sybil Attack Resistant Model for P2P Reputation Systems Blockchain and Trustworthy Systems. 10.1007/978-981-15-9213-3_13, (166-177),



11. Łopaciuk-Gonczaryk, Beata. (2019). "Does Participation in Social Networks Foster Trust and Respect for Other People—Evidence from Poland" *Sustainability* 11, no. 6: 1733. <https://doi.org/10.3390/su11061733>.
12. McSwiney, Jordan (2020) Social networks and digital organization: far right parties at the 2019 Australian federal election, *Information, Communication & Society*, DOI: 10.1080/1369118X.2020.1757132.
13. Mylonas, Harris. (2020). Greece: Political Developments and Data in 2019. *European Journal of Political Research* Political Data Yearbook. 59. 1-14. 2047/10/1111.8852/12299.
14. Prochnow, T. and Patterson, M.S. (2024), "It's not just a game: social networks, isolation and mental health in online gamers", *Journal of Public Mental Health*, Vol. 23 No. 2, pp. 140-153.
15. Rodica, Ciobanu, and Rosca Mariana. (2020). "Moldovan diaspora's Social Networks: Political Mobilization and Participation". *Central and Eastern European EDem and EGov Days* 338 (July):323-34. <https://doi.org/10.24989/ocg.338.26>.
16. Schneider M.K. (2020) Election Security: Increasing Election Integrity by Improving Cyber security. In: Brown M. Hale K. King B. (eds) *The Future of Election Administration. Elections, Voting, Technology*. Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-14947-5_14.
17. Thiry, L. (2020). Does the use of social networks by the European Parliament during the 2019 election campaign decrease the democratic deficit? (Unpublished master's thesis). Université de Liège, Liège, Belgique. Retrieved from <https://matheo.uliege.be/handle/2268.2/10844>.
18. Valenzuela, Sebastián. Daniel Halpern, James E. Katz & Juan Pablo Miranda (2019). The Paradox of Participation versus Misinformation: Social Media, Political Engagement, and the Spread of Misinformation, *Digital Journalism*, 7:6, 802-823, DOI: 10.1080/21670811.2019.1623701.
19. Wang Hong-Jiao and Wu Chi-Hua (2020). Research and Design for Hotel Security Experience for Women Traveling Alone. *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering*.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

